

BİR KAYIP DENİZCİ Gabriel Garcia Marquez

1982 Nobel Edebiyat Ödülü

Roman

Türkçesi İSMAİL YERGUZ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Babiâli Cad. Sıhhiye Apt. No: 19 Kat: 2 Çağaloğlu, İstanbul Telefon: 5286113 - 51351 88

Özgün adı Relato de un nâufragó

Onk Ajans / Can Yayınlan.(1982)

On gün boyunca, başıboş bir salda, yemeden içmeden kalmış, bulduktan sonra ulusal kahraman ilan edilmiş, güzellik kraliçelerini/t boynuna atıldığı, reklamların zenginleştirdiği bu denizci; sonradan hükümet tarafından lanetlenmiş ve unutulup gitmiştir.

Bu öykünün öyküsü

Haber 28 Şubat 1955't e öğrenildi: Kolombiya Deniz Kuvvetlerine bağlı Caídas adlı bir muhribin mürettebatından sekiz kişi, Antiller denizinde fırtınaya tutulan muhripten denize düşüp kayboldu. Mobil tersanelerinde onandıktan sonra Alabama'dan ayrılıp Cartagena'ya. gitmekten olan gemi, faciadan yüz yirmi dakika sonra bu limana ulaştı. Panama Kanalinin denetiminden sorumlu Birleşik Devletler askeri birliklerinin ve Güney Karaibler bölgesindeki öbür yardım kuruluşlarının katılmasıyla kazazedelerin aranmasına hemen başlandı. Dört gün sonra aramalar durduruldu ve bu kayıp denizciler resmen ölmüş kabul edildi. Ama bu kazazedelerden biri, bir hafta sonra, Kuzey Kolombiya'da ıssız bir kumsalda can çekişir durumda bulundu. Luis Alejandro Velasco adlı bu denizci on gün yemeden, içmeden başıboş bir salda kalmıştı. Bu kitap, onun başına gelenlerin, Bogota'da çıkan El Espectador gazetesinde kazadan bir ay sonra yayımladığım biçimiyle, anlatılmasını içerir.

Çektiklerini saniyesi saniyesine canlandırmaya çalıştığım sırada, denizcinin ve benim bilemediğimiz şey, bu yorucu anı avının, bizi, ülkede karışıklıklara yol açacak, onun ününe ve meslek yaşamına, benim de neredeyse yaşamıma mal olacak yeni bir serüvene sürükleyeceğiydi. Kolombiya, o sırada en büyük iki başarısı, başkentin merkezinde yapılan barışçı bir gösteri yürüyüşünü makineli tüfeklerle tarayıp dağıtarak öğrencileri katletmek ve kızım yuhalayın sayıları belirsiz aficionados'lan gizli polise öldürtmek olan general

7

Gustavo Rojas Pinilla'nın askeri diktası altındaydı. Çok katı bir tutum içinde olan sansür karşısında muhalefet gazetelerinin temel sorunu da siyasal yazılar içermeyen konularla okurlarını oyalamaktı.

El Espectador gazetesinde bu işin gerçekleşmesine katılanlar: müdür Guillermo Cano, ya/işleri müdür Jose Salgar ve röportajcı olarak da bendenizdim. Hiçbirimiz de otuzun üstünde değildik.

Luis Alejandro Velasco, bizim büroya gelip de öyküsü için kaç para vereceğimizi sorduğunda, kendisini hak ettiği biçimde karşıladi: bize önerdiği bayat bir haberdı. Silahlı kuvvetler, Velasco'yu birkaç hafta boyunca bir deniz hastanesinde tutmuş ve yalnızca rejim yanlısı gazetecilerle, doktor kılığına girmiş bir muhalefet üyesiyle konuşurmuştu. Parça parça anlatılan öyküyü duymayan kalmamıştı. Artık iyice saptırılmış bu öyküye ve fırtınada saati hiç geri kalmadığı için saatçileri överek reklam yapan ya da ayakkabıcıların reklamlarında nutuklar atarak yaptıkları ayakkabıların çok sağlam olduğunu, yemek için pabucunun derisini yırtmadığını söyleyen bir kahramana dudak büküyormuş gibiydi okurlar. Tüketim alanında yaptığı öbür saçmalıklarsa hiç değinmiyoruz. Madalya ile ödüllendirilmiş, radyoda yurtseverlik söylevleri çekmişti.

Gelecek kuşaklara örnek olsun diye televizyona çıkartılmış; çiçekler arasında, müzik eşliğinde ülkenin hemen hemen yarısında dolaştırılmış, imzalar dağıtıp güzellik kraliçelerince öpülmüştü. Tüm bunlarla, oldukça da yükünü tutmuştu. O zamanlar onu çok aramıştık, ama bugün biz çağırmadan kendi ayağıyla gelmesi, anlatacak pek bir şeyi kalmadığını gösteriyordu. Kuşkusuz, para için her şeyi uydurabiliür-di; hükümet de yapacağı açıklamalarda aşmaması gereken sınırı göstermişti ona. İsteklerini başkasına iletmesini öğütleyip yol vermiştik ona. Ama, bir önseziyle, Guillermo Cano

4

peşinden koşup merdivenlerde yakaladı onu, pazarlığı kabul edip adamı benim üstüme yıktı. Sanki kucağıma saatli bir bomba bırakmış gibi bir duyguya kapıldım.

Ulusal kahramandan çok, bir trompetçiye benzeyen bu yirmilik çam yarmasının, alışlagelmiş dışında bir anlatma yetisine sahip olduğunu, güçlü belleği ve sentez yeteneğiyle desteklediği anlatımı sırasında, kahramanlığıyla alay edebilecek kadar da bir özsaygısı bulunduğunu, biraz da şaşırarak gördüm. Sürekli notlar alıp çelişkilerini yakalamak için faka bastına sorular soruşturduğum, günde altışar saatten, yirmi oturumda, deniz kazasına ilişkin on günün yoğun ve gerçek öyküsünü, oluşturmayı başardık. Öyle çekici ve ayrıntılı bir öyküydü ki, benim tek yazınsal sorunum, okuyucuların bu öykünün gerçekliğine inandırmak olacaktı. Bu nedenle -ve hak geçmesin diye- öyküyü birinci kişi ağzından yazıp onun imzasıyla yayımlamaya karar verdik. Gerçekten de benim adım ilk kez. okuyacağınız bu metinle birlikte görülüyor.

İlkinden daha büyük olan ikinci şaşkınlığım, dördüncü görüşmemizde Luis Alejandro Veaseo'dan kazaya yol açan fırtınayı betimlemesini istediğimde oldu. Yaptığı açıklamanın değerinin bilincinde, gülümseyerek bana şu yanıtı verdi: "Fırtına mı? Fırtına olmadı ki." Doğruydum. Meteoroloji yetkilileri de, her zaman olduğu gibi, Şubat ayının Karaib Denizinde sakin, pırl pırl geçtiğini belirtmişti. O güne dek yayımlanmamış gerçek, geminin yandan dalgaya tutularak yalpalamaya başlaması ve iyi istiflenmemiş yükün kayarak gemiyi yan yatırdığı ve sekiz denizcinin kayarak suya düştüğüydü. Bu açıklama çok önemli üç suç içeriyordu; birincisi: Muhripte ne türden olursa olsun mal taşımak yasaktı. İkincisi: Aşırı yük geminin manevra yapıp suya düşenleri toplamasını engellemiştir, üçüncüsü de: Buzdolabı, televizyon, çamaşır makinesi gibi kaçak eşyalar sözkonusuydu. Öykünün de, muhrip gibi, öngörmediğimiz siyasal ve ahlaksal bir yük taşıdığı açıktı.

Bölgelere ayrılan ökü, on dört gün boyunca yayımlandı. Başlangıçta, hükümet de kahramanın yazınsal yeteneğini kutladı. Gerçek açıklandığında tutum değişti ve yayını durdurma emri kötü bir siyasal çıkış oldu: Gazetenin tirajı İki katına çıktı; eksik sayılan alıp diziye tamamlamak isteyen okurlar kapımızda itişip kakışmaya başlamıştı. Diktatörlük, Kolombiya hükümetlerine özgü bir geleneğe uyarak, şatafatlı sözlerle gerçeği düzeltmek zorunluluğunu duydu: Tumturaklı bir bildiriyle muhribin kaçak mal taşıdığı haberini yalanladı. Suçlamalarımızı kanıtlama yollarını ararken, Luis Alejandro Velasco'dan, gemide fotoğraf makinesi olan arkadaşlarının listesini istedik. Tatil nedeniyle içlerinden çoğu ülkenin dört bir yanına dağılmıştı. Gene de yolculuk sırasında çektikleri fotoğrafları satın almak için Velasco'nun arkadaşlarını bulmayı başardık. Tefrika olarak yayımından bir hafta sonra, öykünün tümü, özel bir ekte, denizcilerin çektiği fotoğraflarla birlikte yayınlandı. Açık denizde fotoğraf çektiren toplulukların arka plan olarak kullandıkları kaçak eşya sandıklar, hatta markaları bile, kuşkuya yol açmayacak biçimde, açıkça görülüyordu. Diktatörlük bunlara bir dizi sert karşılık verdi; bu karşılıkların en kötüsü de birkaç ay sonra gazetenin kapatılmasıydı.

Baskı ve yıldırma çabalarına ve çekici rüşvet önerilerine karşın, Luis Alejandro Velasco Öyküsünün tek satırını bile yadsımadı. Yapabildiği tek meslek olan denizcilikten ayrılmaya zorlandı ve günlük yaşamın akışı içinde unutuldu gitti. İki yıldan az bir süre sonra diktatörlük yıkıldı ve Kolombiya Öncekinden daha dürüst olmayan, ama kendini daha iyi gizleyen rejimlerin eline düştü. O sıralarda ben de Paris'te, akıntıya kapılmış bir sala çok benzeyen, yurt özlemi dolu bir sürgüne başladım. Kayıp denizciden bir daha haber alınamadı.

10

Ancak geçtiğimiz aylarda bir gazeteci onu bir nakliye şirketinin yazıhanesinde bulmuş. Fotoğrafını gördüm: Şişmanlamış ve yaşlanmış. Yıllar, kendi heykelini havaya uçuracak yürekliği gösteren kahramanın ışıltısını yok etmemesine karşın, onu etkilemiş.

Bu öyküyü on beş yıldır okumamıştım. Yayımlanacak değerinde gibi geliyor bana, ama yayımlanmasının yararını anlayamıyorum. Bugün bir kitap olarak basılıyorsa, bunun nedeni çok düşünmeden yayımlanmasını kabul edişimdir. Söyleyecek bir tek sözüm var: Yayımcıların, kitabın içindekinden çok, üstündeki imzayla ilgilenmeleri, hele bu imza moda bir yazarıma, beni tiksindiriyor. Ama ne mutlu ki, yazarların değil de, bir sal üstünde on gün boyunca yemeden içmeden acı çeken bu adsız yurttaşım gibi, acı dolu deneyimleriyle yazmaya olanak verenlerin malı olan kitaplar vardır. Küçük kitabım bu sınıfa giriyor.

Gabriel Garvia Marquez Barcelona, Şubat 1970

11

BİRLEŞİK DEVLETLER MOBİL

ATLANTİK OKYANUSU

A VENEZUELA URABA %1";

karaya

çıktığı yer) KOLOMBİA

Geminin izlediği yol

Salın izlediği yol

Denizde yitirdiğim arkadaşlar

22 Şubat günü bize Kolombiya'ya döneceğimizi bildirdiler. Sekiz aydan beri Amerika Birleşik Devletleri'nde, Alabama eyaletinin Mobil deniz üssündeymiş. Caldas muhribini elektronik aygıtların ve savaş gereçlerinin onarımı için getirmiştik buraya. Bu zorunlu konaklama boyunca özel eğitim görmüştük. İzin günlerimizde de, karaya çıkan bir denizci ne yaparsa onu yapıyorduk: Kız arkadaşımızla sinemaya gidiyor, sonra limanda bir barda toplanıyorduk... Joe Palooka adlı bu barda viskilerimizi yudumluyor, arada bir de kavga çıkarıyorduk. "NişanhnY'ın adı Mary Address'ti ve altı ay önce bir denizcinin kız arkadaşı tanıştırmıştı bizi. İspanyol-cayı büyük bir kolaylıkla öğrenmesine karşın, sanırım Mary Address, arkadaşlarımdan kendisine neden 'Maria Direccion'1 dediğini bir türlü anlayamadı. Her izne çıkışında Mary'yi sinemaya götürüyordum, ama dondurma yemeye çağırmamı sinemaya yeğliyordu. Film seyrederken ya da dondurma yerken ben yarım İngiliz-cemle konuşuyordum, o da yarım İspanyolcasıyla karşılık veriyordu bana; ama her zaman anlaşıyorduk. Bir kez sinemaya birlikte gitmedik, çünkü o akşam ben ve arkadaşlarım Kasırğa adlı filmi görmeye

/ . Direccion: İspanyolca 'adres' demektir. (Ç.N.)

15

gitmiştik. Arkadaşlarıma Kasırğa'nın bir mayın tarama gemisindeki yaşamı anlatan iyi bir film olduğunu söylemişlerdi. Bu da bizim o filmi görmemiz için yeterli bir gerekçeydi. Asıl ilginç olan da, mayın gemisi değil, fırtınaydı. Hepimiz bu görüşte birleştik. Doğa böylesine azınca tek çözüm vardır, filmdekilerin de yaptığı gibi, geminin rotasını değiştirmek. Hiçbirimizin başına böyle bir olay gelmemiştir ve filmden çok etkilendik.

Yatmaya giderken daha filmin etkisinde olan Di-ego Valazquez, birkaç gün sonra bizim de denize açılacağımızı anımsadı. "Ya bizim de başımıza böyle bir şey gelirse?" dedi.

Ben de çok s? silmişim. Sekiz ayda denize olan alışkanlığımı yitirmişim. Korkuyordum, çünkü eğitim sırasında, fırtınada başımızın çaresine bakmayı da öğrenmiştik. Ama, Kasırğa'yı gördükten sonra tedirgin olmuştum; bu tedirginlik olağandışıydı.

Kazayı sezdiğimi söyleyemem, ama bir yolculuğun yaklaşmasından bu denli korktuğumu anımsamadığımı da belirtmeliyim. Çocukken, Bogota'da, kitap-larımdaki resimlere bakarken denizde ölünebileceğini hiç düşünmezdim. Dahası denizi düşünürken güven duyuyordum. Yaklaşık on iki yıldır Deniz Kuvvetlerin-deydim ve çıktığım seferlerden hiçbiri huzurumu kaçırmam işti.

Kasırğa filmini gördüğümden beri, korku diye tanımlanabilecek bir duygunun, içimi kemirdiğini itiraf etmekten utanmıyorum. Ranzanın en üstündeki yatağıma uzanıp, gözlerim tavana dikili, ailemi, Cartage-na'ya varana dek yapacağımız yolculuğu düşünüyordum. Uyumak olanaksızdı. Sağa sola dönüp duruyordum. Ellerimi başımın altında alıp dalgaların rıhtımda-

16

ki şıprıtısını ve çevremde uyuyan kırk tayfanın soluk alıp verişlerini dinliyordum. Altımdaki yatakta usta denizci Luis Rengifo horul horul uyuyordu. Düşünde ne görüyordu acaba? Sekiz gün sonra suların dibinde bir ceset olacağını bilseydi bu denli rahat uyumazdı.

Kuruntularım tüm hafta boyunca sürdü. Kalkış günümüz büyük bir hızla yaklaşırken arkadaşlarla gevezelik ederek rahatlamaya çalışıyordum. Caldas demir almaya hazır. Ailelerimizden, Kolombiya'dan, ülkeye döndükten sonra yapacaklarımızdan daha sık söz eder olmuştuk. Gemi yavaş yavaş satın aldığımız mallarla dolmaya başlamıştı: Radyolar, buzdolapları, çamaşır makineleri, vb. Ben de bir radyo satın almışım. Hareketten birkaç saat önce, kaygılarımdan kurtulamamanın çaresizliği içinde bir karar aldım: Cartage-na'ya döner dönmez Deniz Kuvvetlerinden ayrılacaktım. Denizciliğin tehlikeleri içinde yaşamak İstemiyordum. Yolculuktan bir önceki gece veda etmek üzere Mary'ye gittim. Kuruntularımdan ve aldığım karardan söz etmeyi düşünüyordum ama hiçbir şey söylemedim, çünkü onu yeniden görmeye geleceğime söz vermişim; denizciliği bırakmaya karar verdiğimi söylesey-dim verdiğim sözün bir anlamı kalmayacaktı. Bu kararımı bilen tek kişi, yakın dostum Ramon Herrera'ydı. O da Cartagena'ya varır varmaz Donanmadan ayrılmayı düşündüğünü söyledi bana. Her zaman kaygılarımızı paylaştığımız Herrera ve ben, Diego Valazquez ile birlikte, son viskimizi içmek için/oe Palooka'ya gittik.

Bir tek atmaya düşünürken beş şişe devirdik. Her akşam barda buluştuğumuz kız arkadaşlarımız gideceğimizi öğrendiklerinden, veda etmek için kafayı bul-

.17

maya ve bağılılıklarını göstermek için de ağlamaya karar vermişler. Ciddi bir adam olan ve müzisyen suratını gözlüğü ardında gizlemeye çalışan orkestra şefi, bizim onurumuza, Kolombiya müziği sanarak, mambo ve tangolardan oluşan bir program düzenledi. Bizim hatunlar, şişesi bir buçuk dolar olan viskiyi lıkır lıkır içerlerken iki göz iki çeşme ağladılar.

Hafta içinde üç kez para aldığımızdan su gibi para harcamaya karar vermiştik. Ben kaygılı olduğum için kafayı bulmak istiyordum. Ramon Herrera da, Ar-jona'da doğan tüm insanlar gibi, yaradılıştan neşeli olduğu için eğlenmeyi severdi. Ramon çok iyi davul çalardı ve günün moda şarkıcılarını, şaşılacak bir yetenekle, taklit ederdi.

Bardan ayrılmamızdan az önce Kuzey Amerikalı bir denizci masamıza yaklaşır Ramon'dan. Kız arkadaşıyla dans etmek için izin istedi. Ramon'un kız arkadaşı, az içki içen ve içtenlikle gözyaşı döküp duran tombul bir sarışındı. Amerikalı İngilizce konuştu, Ramon da İspanyolca verip veriştirirken Amerikakıyı tartaklamaya başladı.

-Bu Allanın belâsı dilden hiçbir bok anlamıyorum...

Böylece Mobil'de şimdiye kadar hiç çıkmamış büyük bir kavga, kafada parçalanmış iskemleler, polisler ve devriyelerin bulunduğu bir ortamda patlak verdi. Yankee'ye iki okkalı tokat aşkretmeyi başaran Ramon Herrera, gece saat bir'de Daniel Santos'u' taklit ederek muhribe döndü. Son kez bir gemiye bindiğini belirtti. Bunları söylerken sözlerinin ne denli gerçeği

1. Daniel Santos: Lâtin Amerikalı ünlü bolero şarkıcısı. (Ç.N.)

18

yansıttığını bilemezdi.

Yirmi dört şubatta sabahın dördünde Caldas muhribi Mobil üstünden ayrılıp Cartagena'ya doğru yola koyuldu. Yuvamıza döneceğimiz için eteklerimiz zil çalıyordu. Her birimiz çeşitli hediyeler almıştık. Topçu çavuşu Miguel Ortega en sevinçli olanımızdı. Mobil'de geçirdiğimiz sekiz ay boyunca hiç para harcamamış ve bütün parasını, kendisini Cartagena'da bekleyen karısına aldığı hediyelere yatırmıştı. Biz gemiye binerken çavuş Miguel Ortega merdivenlerde duruyordu ve karısıyla çocuklarından sözetmekteydi. Bu bir rastlantı değildi, çünkü hiçbir zaman onlardan başka bir şeyden sözetmezdi. Bir buzdolabı, bir otomatik çamaşır makinesi ve bir de radyo satın almıştı. On iki saat sonra çavuş Miguel Ortega yatağında deniz tutmasından ölecekti. Bu karşılaşmamızdan yetmiş iki saat sonra cesedi okyanusun dibini boylayacaktı.

Ölüme çağrılanlar

Bir gemi demir alırken, "herkes görev yerine" komutu çınlar bütün gemide. Herkes gemi limandan çıkana dek görev yerinde kalır. Ben de, torpedo dairesinde, Mobil'in ışıklarının sis içinde giderek yok oluşunu sessizce izliyordum, ama Mary'i düşünmüyordum. Denizi düşünüyordum. Ertesi gün Meksike körfezinde seyredeceğimizi ve bu mevsimde buranın tehlikeli bir rota olduğunu biliyordum. Kazada kaybolacak tek rütbeli, İkinci komutan teğmen Jamie Martinez Diago ortalıklarda görünmeden gün doğdu. İri yarı, az konuşan bir adamdı teğmen ve ben kendisini çok az gör-

19

müştüm. Tolima doğumlu bu adam çok iyi bir insan olarak tanınıyordu.

Buna karşılık, şafak sökerken, uzun boylu ve yakışıklı bir çocuk olan başçavuş Julio Amador Caraballo yanımdan geçti, bir süre Mobü'in son ışıklarına baktı ve görev yerine döndü. Sanıyorum ki bu onu gemide son görüşüm oldu.

Caldas'âuki gemicilerden hiçbiri yurda dönüş sevincini başçarkçı EHas Sabogal kadar gürültülü biçimde göstermiyordu. Ufak tefek, kırışık yüzlü, sağlam yapılı, kırkına yaklaşan bu deniz kurdu iflah olmaz bir gevezeydi, adım gibi biliyorum ki yaşamının büyük bir bölümünü gevezelikle geçirmiştir.

Assubay Sabogal'in herkesten daha mutlu görünmesinin nedenleri vardı. Cartagena'da karısına ve altı çocuğuna kavuşacaktı. Çocuklarından yalnızca beşini tanıyordu, çünkü sonuncusu biz Mobil'deyken doğmuştu.

Sabahın ilk saatlerine dek yolculuk çok sakın geçti. Denize alışmam için bir saat yetti. Mobü'in ışıkları uzakta, dingin bir günün puslu harsında giderek yok oluyordu, güneş de doğmaya başlamıştı. Artık kaygılı değil yorgundum. Gece gözümü kırpmamıştım. Susamıştım. Kafamda bir gece önceki viskinin ağırlığı vardı. Saat altıda limanı terkettik; nöbet değişimi için komut verildi. Bu komuttan sonra ben de mürettebat yatakhaneğine döndüm. Luis Rengifo, ranzanın altındaki yatağa oturmuş, son uyku kırıntılarından kurtulmak için gözlerini uğuşturuyordu. - Neredeyiz? dedi. Limandan çıktığımızı söyledim, ardından da za-

20

man geçirmeden uyumak için yatağıma tırmandım.

Luis Rengifo tam bir denizciydi. Denizden uzakta, Choco'da doğmuştu ama, denizcilik kanında vardı. Caldas kalafata alındığında, Luis Dengifo, Washing-ton'a atış kursuna gönderildi. Ciddi, çalışmayı seven, İngilizceyi de İspanyolca kadar düzgün konuşan bir çocuktü.

15 martta Washington'da mühendislik diploması almıştı. 1952'de orada Saint Dominique'li bir kadınla evlenmişti. Caldas onarılmca mürettebata katılmak üzere Mobü'e dönmüştü. Yola çıkışımızdan birkaç gün önce bana, Kolombiya'ya dönünce ilk işinin karısının Cartagena'ya gelebilmesi için gerekli işlemleri başlatmak olacağını söylemişti.

Uzun süredir yolculuk etmediği için Luis Rengi-fo'nun deniz tutulmasından etkileneceğini düşünüyordum.

Giyinirken bana:

- Ne o, daha miden bulanmadı mı? diye sordu. -Hayır.

Sonra da ekledi:

-Bir iki saat sonra görürüm seni, için dışına çıkar.

-Asıl ben seni o durumda göreceğim, dedim.

- Beni deniz tutacağı gün önce denizi deniz tutar, diye karşılık verdi bana.

Yatağıma uzanmış, uyumaya çalışırken yine fırtınayı anımsadım. Önceki gecenin sıkıntılarını yeniden duydum.

Luis Rengifo'nun giyinmekte olduğu yana döndüm:

-Dikkat et, dedim, miden dilinin kötülüklerini ödetebilir sana.

21

'Kurt Gemi'de son dakikalarım

26 şubatta, kahvaltı etmek için kalktığım sırada: "Bu kez işimiz tamam," dedi arkadaşlarımdan biri. Bir önceki gün, Meksika körfezinde bekleyen havayı düşünerek kaygılanmıştım. Muhrip biraz zorlanmasına karşın ağır ağır yol alıyordu. Sevinçle kuşularımın yersiz olduğunu düşündüm ve güverteye çıktım. Kıyı artık görünmez olmuştu. Çevremizde yalnızca yeşil deniz ve mavi gökyüzü uzanıyordu. Çavuş Miguel Ortega, solgun ve allak bullak bir yüzle güvertenin bir köşesine çökmüş deniz tutmasıyla boşuşuyordu. Daha Mo-bil'in ışıkları yok

olmadan deniz tutmaya başlamıştı çavuşu. Denizcilikte hiç de acemi olmamasına karşın, Çavuş Ortega'nın son yirmi dört saatte ayakta duracak gücü kalmamıştı.

*

Miguel Ortega, Kore'de Amiral Padilla firkateyninde görev yapmıştı. Çok dolaşmıştı ve deniz hiç de yabancı değildi. Ama denizdeki sakinliğe karşın görev yerine gidebilmesi için yardım etmemiz gerekiyordu. Can çekişiyor gibiydi. Hiçbir şey yiyemiyordu ve biz, vardiya arkadaşları, görev bitimine dek onu kış tarafta ya da güvertenin bir köşesinde oturtuyorduk. Yatakhaneye getirdiğimizde yüzükoyun yatağa yığılıp, kafası dışarıya dönük kusmak için hazır bekliyordu.

Karaibler'de durumun kötüleşmekte olduğunu, sa-
22

nırım Ramon Herrera söyledi 26 şubat akşamı. Hesaplarımıza göre Meksika Körfezini geceyarısından sonra terkedecektik. Torpido dairesi önündeki nöbet yerimde, iyimserlikle, Cartagena'ya varışımızı düşünüyordum. Gece aydınlıktı ve yıldızlar gökyüzünde parlıyordu. Deniz Kuvvetlerine girdiğimden beri en büyük zevkim gece gökyüzünde yıldızları tanımaktı. O gece de, Caldas Antiller Denizine doğru sakin sakin yol alırken kendimi bu zevke kaptırılmışım.

Sanırım dünyayı dolaşmış, iyice kaşarlanmış bir denizci, gemisinin yalnızca bir kımılıtsından, nerede bulunduğu anlayabilir. İlk yıllarımdan bildiğim bu bölgeye ilişkin deneyimlerim de Karaibler'de olduğumuzu anlamama yetti. Saatime baktım: Geceyarısını otuz bir dakika geçiyordu. Yeni bir gün, 27 şubat, başlamıştı. Tekne daha az sallansaydı konumumuzu belirleyebilirdim. Oysa gemi yalpalayıp duruyordu. Beni hiç deniz tutmamasına karşın kaygılanmaya başladım. Tuhaf bir duygu kafamı kurcalıyordu. Birdenbire, aşağıda yatağında içi dışına çıkarcasına kusmakta olan Çavuş Miguel Ortega'yı anımsadım.

Sabah altıda muhrip, ceviz kabuğu gibi sallanıyordu. Akımdaki ranzada yatan Luis Rengifo uyumuyordu:
- Eee toraman, daha miden dönmedi mi?

Korkumu gizlemeden, "hayır," diye yanıt verdim. Önceden de açıkladığım gibi, Rengifo hem çalışkan bir mühendis, hem de iyi bir denizciydi. Bana uzun uzun neden Caldas'ı Karaib Denzinde hiçbir kaza tehlikesinin beklemediğini anlattı. "Bu kurt bir gemi," diye ekledi. Ben de, savaş sırasında, aynı sularda, bir Kolombiya muhribinin bir Alman denizaltısını batırdı-

23

ğini anımsadım.

"Bu gemide hiçbir tehlikeyle karşılaşılmaz," diyordu Luis Rengifo. Yatağıma uzanmış, sallantılar nedeniyle uyuyamıyordum, ama Rengifo'nun sözleri bana güven veriyordu. Oysa rüzgârın şiddeti iskele tarafında iki katına çıkmıştı ve bu korkunç dalgalar içinde Caldas'ın durumunu kolayca gözümde canlandırabili-yordum. Aynı anda Kasırğa filminin görüntüleri belirdi kafamda.

Geminin yol almasını engellemeden hava bütün gün sertliğini sürdürdü. Nöbet tutarken Cartagena'ya dönüşümle ilgili tasarılar yapıyordum. Mary'ye haftada iki kez yazacaktım. Mektup yazmaya hiç üşenmem. Deniz Kuvvetlerinde göreve başladığımdan beri Bogota'daki aileme her hafta bir mektup yazdım. Ola-ya'daki mahalle arkadaşlarıma sık sık uzun mektuplar yazdım. Mary'ye yazacaktım. Cartagena'ya varmaya kaç saatimiz kaldığını hesapladım: Tam yirmi dört saat. Bu benim son dan bir önceki nöbetimdi.

Ramon Herrera, çavuş Miguel Ortega'yı yatağına sürüklemem için bana yardım etmişti. Durumu ağırlaştırı-yordu. Üç gün önce Mobü'den hareketimizden beri, hiçbir şey yememişti. Güçlkle konuşabiliyordu; yüzü iyice kötüleşmişti, yemyeşildi.

Dansa Başlıyoruz

Dans gece saat onda başladı. Bütün gün Caıdas hem baştan kışa, hem de sancaktan iskeleye sallanmıştı, ama 27 şubat akşamındaki sallantılar çok daha fazlaydı; ben de uykusuzluktan allak bullak olmuş durum-
24

da yattığım yerden korkuyla güvertede görev yapan adamları düşünüyordum. Benimle birlikte bulunan denizcilerin hiçbirinin gözünü kırpmadığını biliyordum. Geceyarısından biraz önce Luis Rengifo'ya:

- Miden daha dönmedi mi? dedim.

Tahmin ettiğim gibi Luis Rengifo'yu da uyku tutmamıştı. Ama geminin sallanması şakacılığım hiç etkilememişti.

-Sana önce de söylemiştim, beni deniz tutacağı gün, önce denizi deniz tutar, yanıtını verdi.

Sık sık yinelediği bir sözdü bu. Ama o gece bitirecek zamani olmadı neredeyse.

Ben de kaygı, hatta korkuya benzer bir şeyler duyduğumu söyledim. Her şeye karşın 27 şubatta geceyarısı "Herkes iskele tarafına!" komutu gemide yankılandığında, hissettiklerime ilişkin herhangi bir kuşku yok. Bu komutun ne anlama geldiğini biliyorum. Gemi tehlikeli biçimde sancağa yatıyordu ve bizim ağırlıklarımızla dengelemek sözkonusuydu. İki yıllık denizcilik yaşamında beni ilk kez deniz gerçekten korkuttu. Yukarıda rüzgâr uğulduyordu, güvertedeki sırlıklam gemiciler titriyor olmalıydılar.

Komutu duyar duymaz yatağımdan atladım. Luis Rengifo da, soğukkanlılığını elden bırakmadan kalkıp, iskele tarafındaki vardiyada görevli denizcilerin boş kamaralarından birine gitti. Aklıma Miguel Ortega geldiği sırada öbür yataklara tutunarak yürümeye başlamıştım.

Miguel Ortega artık kıpırdıyamıyordu. Uyarıyı duyunca kalkmaya çalışmış, ama deniz tutmasına ve yorgunluğa yenilerek yatağına devrilmişti. Ayağa kalk-

25

masına yardım ettim ve iskele tarafındaki yataklardan birine yerleştirdim. Zayıf bir sesle kendini çok kötü hissettiğini söyledi.

- Görevden muaf tutulmanı isteyeceğiz, dedim.

Kötü bir şaka gibi gelebilir bu söz ama, eğer Miguel Ortega bizim vardiyada kalsaydı şimdi yaşıyor olacaktı.

Bir dakika bile uyumadan 28 şubat sabahı saat dörtte kış üstünde toplandık. Aralarında her gün birlikte olduğum arkadaşım Ramon Herrera ve gedikli çavuş Guülermo Rozo olmak üzere altı kişiydik burada.

Gemideki son görevimdi. Öğleden sonra İkide Cartagena'da olacaktık. Sekiz aylık bir ayrılıktan sonra akşam karada eğlenmek istediğim için görevim biter bitmez uyumayı tasarlıyordum. Beş buçukta bir muço iJe ambarları denetlemeye gittim. Saat yedide kahvaltı servisi için nöbetçileri uyandırdık. Saat tam sekizde nöbeti devrettim: Son nöbetim de vukuatsız bitmişti, yalnızca rüzgârın hızı artıyordu ve gitgide yükselen dalgalar köprü üstünde patlayıp güverteye yayılıyordu.

Kış tarafta Ramon Herrera ve kurtarma nöbetin-deki Luis Rengifo, kulaklarında kul aldıklarıyla, duruyorlardı. Ara güvertede sırtını geminin sallantısının daha az duyulduğu bir yere dayamış duran Çavuş Miguel Ortega da deniz tutmasının dinmek bilmeyen işkencesi altında can çekişiyordu. Kısa bir süre, çok içine kapanık Bogota'lı bir bekâr olan ambarcı Eduardo Castillo ile gevezelik ettim. Konuşmamızın konusunu unuttum. Tek bildiğim, birkaç saat sonra deniz .bizi yutana dek, birbirimizi bir daha görmediğimizdir.

Ramon Herrera sarınıp uyumaya çalışmak için

26

karton kutular arıyordu. Sallantı kamaralarda uyumayı olanaksızlaştırırnıştı. Yüksekliği ve şiddeti giderek artan dalgalar güvertede patlıyordu. Kış tarafa sağlam olarak yerleştirilmiş buzdolapları ve çamaşır makineleri arasında kuytu bir yer bulup, bir dalga bizi götürmesin diye birbirimize iyice sokularak Ramon Herrera ile ben yere uzandık. Sırtüstü yatmış gökyüzüne bakıyordum. En çok birkaç saat sonra Cartagena körfezini göreceğimize inanarak yattığım yerde biraz olsun yatışmıştım. Fırtına umurumda değildi, hava aydınlık, q görüş mesafesi yüksekti; gökyüzü masmaviydi. Ayakkabılarım dalanımı yakmıyordu, çünkü görevim bitince espadrillerimi geçirmiştim ayağıma.

Bir dakikalık saygı duruşu

Luis Rengifo bana saati sordu. On bir buçuktu. Bir saatten beri gemi dengesini yitirmiş, tehlikeli biçimde sancak tarafına yatmıştı. Hoparlörlerden geceki komut yineleni: "Herkes iskele tarafına!" Ramon Herrera ve ben yerimizden hiç kıpırdamadık, çünkü zaten iskele tarafındaydık.

Az önce sancak tarafında gördüğüm çavuş Miguel Ortega'yı düşündüm. O sırada sendeleyerek geçtiğini gördüm Ortega'nın. İskele tarafına geldiğinde deniz tutmasının öldürücü etkisiyle yığıldı kaldı. Soluğumu tuttum. Büyük bir dalga üstümüzde patlayarak bizi sudan çıkmışız gibi ıslattı. Muhrip yavaşça ve güçlkle eski durumuna geldi. Nöbet yerinden Luis Rengifo, soluk bk yüzle:

-Hay'anasını avradını, gemi kaynayıp gidecek

27

be! diye homurdandı.

Luis Rengifo ilk kez sinirleniyordu. Yanımda, iliklerine kadar ıslanmış Ramon Herrera suskun ve düşünceli duruyordu. Sinek uça duyulacaktı. Sonra Ramon Herrera:

- Yükü denize atmak için ipleri kesme komutunu versinler, komuta ilk uyan ben olacağım.

Saat.on ikiye on vardı.

Ben de, yükleri tutan ipi kes komutunun verilmek üzere olduğuna inanıyordum: Bu işlemin bir adı var:

"Safraları süpürme" derler. Komut verilir verilmez radyolar, buzdolapları denize gidecekti. Hemen mürettebat görev yerine inmemiz gerekirdi, çünkü kış taraftaki güvenliğimizi oradaküere borçluyduk. Onlar olmasa dalgalar bizi götürürdü.

Gemi dalgalara direniyordu, ama her defasında biraz daha yan yatıyordu. Ramon Herrera bir branda söktü ve sarındı. Brandanın altında korunurken öncekinden daha büyük bir dalga patladı üstümüzde. Sağ-nağı, kafamı ellerimle koruyarak atlattım. Otuz saniye sonra hoparlörler cızırdamaya haşladı.

"Yükü koyvermemizi söyleyecekler," diye düşündüm. Ama kararlı ve ağır bir sesle verilen komut başkaydı: "Güvertedeki personel can yeleklerini taksın!"

Luis Rengifo, sakın biçimde, bir eliyle kulaklıkları tuttu, öbür eliyle can yeleğini geçirdi boynuna. Her dalganın sarsıntısından sonraki aralıkta büyük bir sessizlik oluyordu. Can yeleğini bağlayan Luis Rengifo kulaklıklarını ayarladı. Gözlerimi kapadım ve saatimin işleyişini duydum: Tik-tak, tik-tak.

Bu tik-takları aşağı yukarı bir dakika dinledim. Ramon Herrera kıpırdamıyordu. Saat on bir kırk beş

28

4

olmalıydı. Cartagena'ya varmak için daha iki saatimiz vardı. Bir saniye kadar gemi havada asılmış gibi oldu. Saatiime bakmak istedim ama ne kolumu, ne elimi, ne de saatimi gördüm. Dalgayı da görmedim. Geminin daldığını, sırtımı dayadığım yükün de kaydığını hissettim. Bir sıçrayışta kalktım, ama boynuma kadar su içindeydim. Gözleri yuvalarından fırlamış, yüzü yemyeşil, dişlerini sıkmış durumda Luis Rengifo bir yerlere tutunmaya çabalıyor, kulaklıkları da kafasının üstüne havada tutuyordu. O sırada tümüyle sulara gömüldüm ve yüzeye çıkabilme umuduyla yüzmeye başladım.

Bir. iki, üç saniye geçti. Su yüzüne çıkmam gerekiyordu. Havasız kalmıştım. Boğuluyordum. Yüklere tutunmak istedim, ama yükler kayıp gitmişti. Çevremde hiçbir şey yoktu. Sonunda su yüzüne çıktığımda çevremde yalnızca dalgaları gördüm. Bir saniye sonra, yaklaşık yüz metre ötede, gemi, bir dalganın çukurundan denizaltı gibi fırladı. O zaman denize düştüğümü anladım.

29

Dört arkadaşımın boğuluşunu görüyorum

Önce, denizin ortasında tek başıma kalakaldığım izlenimine kapıldım. Kendimi suyun üstünde tutmaya çalışırken, iki yüz metre ötede, muhripte bir dalga daha patladı ve gemi sulara gömülerek kayboldu. Battığını sandım. Bir süre sonra da, Mobil'den yüklenen bir sürü mal sandığı, bu düşüncemi doğrularcasına, çevremde yüzmeye başladı. Elbise paketleri, buzdolapları, radyolar arasında yüzüyordum ve bir sürü ev eşyası darmaduman olmuş, dalgalarla inip çıkıyordu. Ne olup bittiğini kesin olarak kavramamıştım. Şaşkınlıkla sandıklardan birine tütündüm ve budalaca denizi seyretmeye başladım. Pırl pırl bir güneş vardı. Rüzgârın neden olduğu büyük dalgalar ve çevreye saçılan mallar dışında kazayı düşündürecek hiçbir şey yoktu. Birden yakınımda sesler duydum. Rüzgârın tiz ıslığı orasında uzun boylu, yakışıklı başçavuş Julio Amador Caraballo'nun sesini tanıdım. Birine bağıyordu:

-Tutunun, can yeleğime tutunun!

Bir dakika süren derin bir uykudan uyandığımı sandım. Denizde tek başıma olmadığımı-anladım. Bulduğum yerden birkaç metre ötede arkadaşlarım su üstünde çırpınıp bağırsıyordu. Yüzmeli mi acaba, diye düşündüm. Ama hangi yöne doğru? Cartagena'ya yaklaşık iki yüz mil uzaklıkta olduğumuzu biliyordum

30

ama, tüm yön duygumu yitirmiştim. Buna karşın kork-muyordum. Henüz korkmaya başlamamıştım. Bir an, yardım gelene dek sandığa tutunup bekleyebileceğimi düşündüm. Çevremde benim durumumda olan denizcilerin bulunması güven veriyordu. O sırada salı gördüm.

Yaklaşık yedi metre ötemde, içinde kürekleriyle iki kurtarma salı vardı. Arkadaşlarımın seslerinin geldiği yönde bir dalganın tepesinde belirmişti iki sal. . Hiçbirinin sala ulaşamamış olması bana tuhaf geldi. s Bir saniye içinde sallardan biri görüş alanımdan çıktı. Öteki sala yüzmeye tehlikesini göze almalı mı, yoksa burada sandığa tutunup güven içinde beklemeli mi diye duraksadım. Karar verecek bir süre geçmeden kendimi giderek uzaklaşan sala doğru yüzerken buldum. Üç dakika yüzdüm. Bir an salı gözden yitirdim, ama kendimi onun yönünde tutmaya çalışıyordum. Birdenbire büyük bir dalga koskocaman beyaz ve boş salı önüme kadar attı. İzgaralarına asıldım ve içine atlamaya çabaladım. Ancak üçüncü hamlede sala çıkabildim. Soluk soluğa, acımasız ve dondurucu rüzgâr altında yığıldım kaldım, ama hemen sonra elimden geldiğince doğruldum.

Salın çevresinde üç arkadaş bana ulaşmaya çalışıyordu.

Hemen tanıdım onları. Ambarcı Eduardo Castillo tüm gücüyle Julio Amador Caraballo'nun boynuna sarılmıştı. Caraballo, kaza sırasında nöbetçi olduğu için can yeleğini takmıştı. "Sıkı tutunun, Castillo!" diye bağıyordu. İki de benden on-onbeş metre ötede çevreye dağılmış sandıklar arasında yüzüyordu.

Öte yanda Luis Rengifo vardı. Kazadan birkaç dakika önce Rengifo'yu muhripte, paçayı kurtarmaya ça-

31

hşırken, elinde tuttuğu kulaklıkları kafasının üstünde sallarken görmüştüm. 'Beni deniz tutacağı gün, benden önce denizi deniz tutardedirten usta gemiciliği ve her zamanki soğukkanlılığıyla, daha rahat yüzebilme için gömleğini çıkarmıştı, ama can yeleğini de yitirmişti. Onu görmesem de bağırmamasından tanıyabilirdim:

-Hey, toraman! Biraz buraya doğru kürek çek!

Yardımlarına koşmak için hemen küreklere sarı> dim. Boynuna asılı Eduardo Castillo ile birlikte Julio Amador sala yaklaşıyordu. Daha ötede küçülmüş ve yıkık Ramon Herrera, bir sandığa tutunmuş bana el sallayıp duruyordu.

Üç metreden az bir uzaklıkta

Eğer seçme olanağım olsaydı önce hangi arkadaşıma yardım ederdim bilmiyorum. Ama, az önce muhribin kış tarafında yanımda uzanmış, yatan Joe Palo-o&o'daki kavganın kahramanı, Ariona'lı hovarda Ramon Herrera'yı görünce umutsuzca kürek çekmeye koyuldum. Ancak iki metreye yakın uzunluğuyla sal, böyle azgın bir denizde çok ağırdı ve rüzgâra karşı kürek çekmek zorundaydım. Sanırım bir metre bile

ilerletemedim salı. Umutsuzca gene çevreme bakındım ve Ramon Herrera'nın kaybolduğunu farkettim. Yalnızca Luis Rengifo, kendine büyük bir güvenle sala doğru yüzüyordu. Sala ulaşacağından emindim. Yattığım yerden horultusunu duyardım gemideyken, soğukkanlılığının denizi yeneceğine inanıyordum. Buna karşılık Julio Amador, Eduardo Castillo

32

boynundan kaymasın diye debelenip duruyordu. Üç metreden daha az bir uzaklıktaydılar. Biraz daha yaklaşabilselerdi onlara uzatacağım küreğe tutun a bil iri erdi. Ama tam o sırada büyük bir dalga salı kaldırdı ve sanki havaya astı; büyük dalganın tepesinden uzaklaşmakta olan muhribin direğini gördüm. Dalga geçip de alçalınca boynunda asıJı Eduardo Castillo ile birlikte Julio Amador da yok olmuştu. İki metre ötede Luis Rengifo sakin sakin sala doğru yüzüyordu.

İlerleyemeyeceğimi bildiğimden sanki salı yerinde tutmak için kürekleri suya daldırmak gibi bir saçmalığı neden-yaptım bilmiyorum. Yorulan Luis Rengifo durdu, hâlâ kulaklıkları tutuyormuş gibi elini kaldırdı ve bana bir kez daha seslendi:

-Toraman, buraya doğru kürek çek!

Rüzgârda ayakta kürek çekmenin olanaksız olduğunu, son bir çaba göstermesini söyledim ama, sanırım beni duymadı. Yük sandıkları yok olmuştu ve sal dalgalar yüzünden sağa sola yalpalayıp duruyordu. Bir anda Luis Rengifo'dan beş metreden çok uzaklaştım ve gözden yitirdim onu. Ama başka bir yerde yeniden ortaya çıktı; iyimser ve inatçı Luis dalgalan yandan alıp daha uzaklara sürüklenmeyi önlemeye çalışıyordu. Salın üstünde ayakta durmuş küreği uzatabileceğim kadar yaklaşmasını bekliyordum. Ne yazık ki, güveninin ve gücünün azalmakta olduğunu gördüm. Son bir kez bağırdı:

-Toraman... Tor... aman!..

Ve deniz Luis Rengifo'yu yuttu.

Kürek çekmeyi denedimse de birinci girişimim kadar başarısız oldu. Luis Rengifo'ya son bir kez kürek uzatmaya çalıştım ama, kulaklıkları korumak için hava veya kalkan eli, kürekten iki metre kadar bir uzaklıkta sulara gömüldü...

Salın içinde, ayakta, elimde kürek, kıpırdamadan, ne kadar zaman kaldım bilmiyorum. Suyu inceliyordum. Her an birinin su yüzüne çıkmasını bekliyordum. Ama deniz pırl pırlı ve ortalığı kasıp kavuran rüzgâr, köpek gibi uluyarak, gömleğimde saklıyordu. Mallardan eser kalmamıştı. Uzaklaşan direk, önceden sandığımı tersine, muhribin batmadığını gösterdi bana. Oturdum. Hiç kaygılanmıyordum: beni aramak için gecikeceklerini sanmıyordum. Arkadaşlarımdan birinin de öbür sala çıktığından kuşku yoktu. Muhripteki sallarin hiçbirinde gerekli donanım yoktu, sandalların ve balina av tüfeklerinin dışında altı tane sal vardı. Bu nedenle, benim yaptığım gibi, arkadaşlarımdan bazılarının da öteki sallara binmeleri çok doğaldı. Muhrip de belki bizi aramaya başlamıştı bile.

Birden güneşin varlığını farkettim. Sıcak ve cehennemi bir güneş tam tepedeydi. Şapşallığım henüz geçmemişti, saatime baktım. Tam öğleydi.

Yalnız

Luis Rengifo muhripte bana saati son kez sorduğunda on bir buçuktu... On ikiye on kala yine saatime bakmıştım. Salda şimdi saat on ikiydi. Bütün bu olanların üstünden çok zaman geçmiş gibi geliyordu, ama gerçekte geminin kış tarafında saatime baktığım anla, sala çıkıp arkadaşlarımı kurtarmaya çalıştığım, sonunda canımı kurtaran şu tahta parçası üstünde boş denize bakıp, beni kurtarmaya gelmeleri için en az iki üç

34

saat beklemem gerektiğini düşünerek rüzgârın sert uğultusunu dinlediğim an arasında yalnızca on dakika geçmişti.

"İki ya da üç saat," diye hesapladım. Denizde yalnız kalmak için çok uzun bir süre gibi geldi bana. Başıma gelenleri kabullenmeye çalışıyordum. Ne yiyeceğim, ne de suyum vardı ve saat üç olmadan susuzluk içimi yakacaktı. Tepemdeki kızgın güneş tuzun gerip sertleştiirdiği derimi yakmaya başlamıştı. Denize dü~ serken kepimi kaybettiğim için, oturup kurtarıcılarımı beklerken kafamı suya daldırıyordum.

İşte tam-oturacağım sırada sağ dizimde bir sancı duydum. Kalın kumaşlı mavi pantolonum ıslandığı için baldırına kadar kıvrırmakta çok güçlük çektim. O anda korkudan sıçradım: Dizimin altında hilâl biçiminde derin bir yara vardı. Muhribin korkuluklarına mı çarpmıştım? Yoksa suya düşerken mi yaralanmıştım? Salda oturunca farkına varabildim ancak. Biraz yanmasına karşın yara kanamıyordu. üstelik, deniz suyundan olsa gerek, iyice kurumuştu. Azıcık kendimi oyalamak için elimdeki eşyaların listesini çıkarmaya koyuldum.

Denizdeki yalnızlığım içinde elimde kalanları saymak istiyordum. Önce, çok düzgün işleyen ve her iki ya da üç dakikada bir bakmaktan kendimi alamadığım saatim kalmıştı bana. Sonra geçen yıl Cartage-na'dan aldığım altın şövalye yüzüğüm ve gene aynı kentte bir denizciden beş pesoya aldığım Meryem tasvirli madalyonum ve zincirim vardı. Ceplerimdeyse yalnızca Caldas'Vaki dolabımın anahtarları, şubat ayında Mobil'de Mary

Address'le alışveriş yaparken bir satıcının armağan ettiği üç kartpostal bulunuyordu. Nedenini bilemeyeceğim, -ama bu kartpostallar, kazaze-
delerin şişe içinde denize bıraktıkları mesajları anim-satmıştı. Sanıyorum ki o esnada elimde bir şişe olsaydı kartlardan birini içine koyar ve kaza geçirmiş bir insan rolüne girerdim. Böylece o akşam Cartagena'da arkadaşlara anlatacak matrak bir şeylerim olurdu.

36

Antiiler denizinde tek başıma ilk gecem

Öğleden sonra dörtte rüzgâr durdu. Yalnızca suyu ve gökyüzünü gördüğümünden hiçbir kerteriz noktam yoktu. Salın ilerlediğini ancak iki saat sonra ayır-tedebildim.-Gerçekte, sal. bindiğimden beri, kürek çekerek çıkarabileceğim hızdan daha yüksek bir hızla rüzgâr yönünde düz bir çizgide kayıyordu. Buna karşın ne yönümü, ne de yerimi belirleyebiliyordum. Sal, kıyıya doğru mu yaklaşıyordu, yoksa Antiiler denizine mi açılıyordu, bilmiyordum. İkinci varsayım da olası geliyordu bana, çünkü denizin, kıyından iki yüz mil açıkta yüzen bir cisim, hele bu cisim içinde insan olan bir sal kadar ağırsa, karaya doğru sürüklenmesini gerçekten olanaksız görüyordum.

İlk saatlerde, muhribin yolunu kafamdan dakika dakika izledim. "Cartagena'ya telsiz çektilerse kazanın kesin yerini belirtmişlerdir ve az sonra uçaklar, helikopterler bizi aramaya gelir," diye düşündüm. Yaptığım hesaplara göre bir saatten az bir süre sonra uçaklar üstümde dönmeye başlayacaklardı.

Öğleden sonra saat birde, oturup ufku gözetlemeye başladım. Uçakların görüneceği yöne doğru kürek çekmek üzere hazır bekliyordum. Uzun ve acı dolu dakikalardı bunlar. Güneşin sıcaklığı kızartmıştı her yanıma, tuzun çatlattığı omuzlarım ve dudaklarım ateş

37

içindeydi. Buna karşın ne yemek yemek, ne de su içmek istiyordum. Tek isteğim uçakların gelişini görmektir. Planımı hazırlamıştım: Uçakları görünce onlara doğru kürek çekecek, üstümde uçmaya başladıkları zaman da ayağa kalkıp gömleğimle işaret verecektim. Uçaklar görününce bir dakika bile yitirmemek için gömleğin düğmelerini çözmüştüm ve uçakların hangi yönden belireceklerini kestiremediğimden ufkun her yanına göz gezdiriyordum.

Saat iki. Rüzgâr hâlâ uğulduyordu ve rüzgârın uğultusunu Luis Rengito'nun kulaklarımdan gitmeyen sesi bastırıyordu: "Hey, toraman! Biraz bu yana doğru asıl küreklere!" Sanki iki metre ötemde, küreği yakalamaya çabalıyormuşçasına açık seçik geliyordu sesi kulaklarıma. Denizde rüzgâr uğuldarken ya da dalgalar kıyıda patlarken insanın kendisinde bunları çağırıştırınların sesini duyduğunu biliyordum. Hem de çıldırtıcı bir üstelemeyle duyar bu sesi: "Hey, toraman! Bu yana doğru kürek çek!"

Saat üçte umutsuzlanmaya başladım. Kuşkusuz muhrip şimdi Cartagena'ya varıyordu. Arkadaşlarım, dönüş sevinciyle kente dağılmakta gecikmeyeceklerdi. Hepsinin beni düşündüklerinden kuşum yoktu. Bu düşünce, beni yüreklendirdi ve saat dörde dek bekleyecek güç verdi bana. Telsiz çekmemişlerse de, denize düştüğümüzü anlayamamışlarsa da, üç saat sonra, mürettebat karaya çıkmak için güvertede toplandığında yokluğumuzun farkına varacaklardı. Hemen ardından alarma geçilmiştir. Uçakların havalanmakta biraz geciktiğini varsayarsak yarım saat içinde kaza yerinin üstünde olurlar. Demek ki. dörtte -en kötü olasılıkla dört buçukta - tepemde bir uğultunun her yanı sarma-

38

sına dek gözlerimi ufka dikip bekledim. Ancak o zaman Luis Rengifo'nun sesini duymaz oldum.

Uzun gece

Başlangıçta tek başıma üç saat denizde kalmanın olanaksız olduğunu sanmıştım. Ama saat beşte - kazadan beş saat sonra- daha uzun süre beklemek de olağan gelmeye başladı. Güneş batıyordu. Güneş batarken kızıştı ve büyüdü; ancak o zaman yönümü belir-leyebildim. -Artık uçakların hangi yönden geleceklerini biliyordum: Güneşi sol yanıma alarak, Cartagena'-nin bulunduğu yöne kıpırdamadan, gözlerimi kırpmaya cesaret edemeden bakıyordum. Saat altıda, gözlerimdeki yanmaya karşın hâlâ bakmayı sürdürüyordum. Gece olurken bile aynı işi yapmayı inatla ve dirençle sürdürdüm. Uçakları göremeyeceğimi biliyordum, ama motor sesinden önce kanatlarındaki kırmızı ve yeşil ışıkları görebilirdim. Karanlıkta uçaktakiler beni göremeyeceklerini unutuyordum. Gökyüzü birden kızıştı; ufku gözetleme işini sürdürdüm; sonra koyu mora dönüştü ve ben sürekli baktım. Şarap rengi gökte san bir elmas gibi ilk yıldız belirdi salın öbür ucundan. Tıpkı bir işaret gibiydi, hemen ardından zifiri karanlık bir gece çöktü denizin üstüne.

Burnumun dibini bile göremediğim bir karanlığa gömüldüğümü anlayınca korkuma egemen olamayacağım duygusuna kapıldım. Salın kenarlarındaki su şıpr-tısına bakılırsa yavaş yavaş ama durmaksızın ilerlediğimi anladım. Karanlık içinde boğulunca, gündüz hiç böylesine yalnız olmadığımı anladım. Gece, göremedi-

39

ğim, ama garip hayvanlarla dolu denizde kayıp gittiğini hissettiğim şu Allah in belâsı saldaki yalnızlığımı daha da yoğunlaştırmıştı. Yalnızlığımı azaltmak için saatime bakmaya başladım. Yediye on vardı. Uzun bir süre sonra -bana iki üç saat sonra gibi geldi;- yine saatime baktım: Yediye beş vardı. Yelkovan 12'nin üstüne

geldiğinde tam yediydi ve gökyüzü yıldız dolmuştu. Zaman geçmiş ve şafak sökecek gibi geliyordu bana. Umutsuzca kafayı uçaklara takmışım.

Üşümeve başladığımı anladım. Bir salda bir daki-ka bile kuru kalınamıyor. Kenarına bile oturulsa. gövdenin bir bölümü suda kalıyor, çünkü ızgaralar elli santim kadar suyun içinde duruyor. Gece sekizde suyun içi dışardan daha sıcaktı. Salın içinde hayvanlardan korunacağımı biliyordum, çünkü alttaki ağ, hayvanların yaklaşmalarını engelliyordu. Hiç değilse size okulda öğretilenlere göre bu böyleydi. Eğitim subayının küçük bir modelde yaptığı uygulama, kırk arkadaşla bir arada öğleden sonra ikide izlenince inandırıcı da geliyordu. Ama gece sekizde umutsuz ve tek başına denizde kalınca, eğitim subayını, n sözlerinde hiçbir mantık bulunmadığını düşünüyor insan. Yarı belime kadar insanların değil, deniz hayvanlarının olan bir dünyaya batmışım ve gömleğimi döven dondurucu rüzgâra karşı salın kenarından ayrılmaya cesaret edemiyordum. Eğitim subayına göre salın en az güvenilir yeri olan bu yer, sığınağımın yanından geçişlerini duyduğum, bilinmedik büyük hayvanlardan korunduğumu sandığım bir yerdi.

O akşam milyonlarca yıldız arasında Küçük Ayı'yı bulmakta çok güçlük çektim. Hiç bu kadar çok yıldız görmemişim. Tüm gökyüzünde boş bir yer bulmak

40

olanaksızdı. Küçük Ayı'yı bulur bulmaz başka bir yere bakmaya cesaret edemedim. Nedenini bilemeyeceğim ama, Küçük Ayı'ya bakarken kendimi daha yalnız hissediyordum. Cartagena'da nöbetimiz olmadığı zamanlarda gün doğarken Manga köprüsüne de otururduk. Ramon Herrera, Daniel Santos'a öykünerek şarkı söyler, içimizden biri de gitarla ona eşlik ederdi. Köprü'nün taş korkuluklarına otururken bir anda kendimi Manga köprüsünde sandım; sanki yanımda Ramon i Herrera gitar eşliğinde şarkı söylüyordu ve Küçük ; Ayı, karadan iki yüz mil ötede değil de. Cerro da la Popa'nın üstündeydi. Bu saatlerde Cartagena'da da birileri, tıpkı denizden benim baktığım gibi Küçük Ayfya bakıyorlardı. Bu nedenle yalnızlığımı daha az hissediyordum. 28 şubatta denizde geçirdiğim ilk gecenin bana uzun gelmesinin nedeni tüm gece boyunca hiçbir olay olmayıştı. Bir salda, sessizliği bozacak bir şey olma-! dan, hayvanlardan korkarak ve her dakika fosforlu bir saate bakarak geçirilen bir geceyi betimlemek olanaksız; bir işkence, gerçek bir cehennem azabıydı.

Umutsuzca, boyunduruğundan kurtulmak için saatimi çıkarıp cebime atmaya karar verdim. Dokuza yirmi vardı. Ne acıkmışım, ne de susamışım ve midemin yararına, uçakların gelişine dek dayanacağından emindim. Ama saatim beni deli edecekti. Bunalım içinde kıvranarak cebime koymak için bileğimden çıkardım, ama elime aldığı sırada en iyisinin denize atarak saatten tümüyle kurtulmak olduğuna karar verdim. Telâşa kapıldım ve bir an duraksadım: Saatsiz daha da yalnız olacaktım. Yeniden saati bileğifne taktım ve gözlerim ağrıyana dek, öğleden sonra uçakları beklerken ufka

41

baktığım gibi, her dakika saate baktım.

Geceyarısından sonra ağlayacak gibi oldum. Gökte uçakları aradığım hırsıyla şimdi de karanlıkta gemilerin ışıklarını arıyordum. Saatlerce denizi izliyordum, sakin, sessiz, uçsuz bucaksız bir denizdi ve yıldızların ışığından başka bir ışık yoktu. Sabaha karşı hava iyice soğudu ve bedenim, bütün bir öğleden sonranın güneşinde kalan bedenim titremeye başladı. Soğuk, derimi daha da yakıyordu. Sağ dizim zonklamaya başlamıştı; iliklerime kadar ıslanmışım. Gerçekte bunlar önemsiz duygulardı. Bedenimden çok gemilerin ışıklarını düşünüyordum. Bu sonsuz yalnızlıkta, denizin karanlık uğultusunda bir geminin borda fenerini görünce atacağım çığık dünyanın öbür ucundan duyulacak gibi geliyordu.

Her günün ışığı

Gün, karada olduğu gibi, çabuk doğmadı. Bir saatime bir ufka bakarken, gökyüzü ^kçillaştı ve yıldızlar yok olmaya başladı. Deniz tüm çizgileriyle ortaya çıktı. On iki saat geçtiğine inanamıyordum. Gecenin gündüz kadar uzun olması dayanılır şey değil. Gecenin çok daha uzun olduğunu anlamak için, durmadan saate bakarak salda oturup bir gece geçirmek gerek. Birdenbire güneş doğunca, bu doğuşun ayrımına varamayacak denli yorgunluk duyuluyor.

Saldaki ilk gecemden sonra bana da öyle oldu. Şafağın söküşünü kayıtsızlıkla karşıladım. Ne içme suyunu ne de yiyeceği düşünüyordum. Rüzgâr ıhlaşıp, deniz kaygan ve yaldızlı oluncaya dek kafamın içi bom-

42

boştu. Gözümü kırpmamışım ama, uyandığımı sandım. Gerinince kemiklerim acıyla kütürdedi. Derim ateş içindeydi. Fakat sabah ışı ışı ve tatlıydı, çevremdeki aydınlık ve giderek hızlanan rüzgârın uğultusu gibi bana eşlik eden bir sürü olay, kurtarıcıları bekleye-bilmem için güç veriyordu. Doğduğumdan beri ilk kez. yirmi yıldır ilk kez. kendimi çok mutlu hissediyordum.

Sal durmadan ilerliyordu; ne kadar yol aldığını bilmiyordum ama, sanki yerimizden bir milim bile oynamamışız gibi ufukta değişen hiçbir şey yoktu. Saat ye-dİde muhribi düşündüm. Gemide kahvaltı saatiydi. Arkadaşlarım masaya oturmuş elmalarını yiyorlardı şu sıralarda. Yumurta, ardından da et verirlerdi bize. Ekmek ve sütlü kahve de vardı. Ağzım sulandı ve midemin kazındığını hissettim. Şu yemek düşüncesinden kurtulmak için boynuma dek salın içine gömdüm kendimi. Yanan sırtıma serin su iyi geldi,

canlanıp rahat-Iatlım. Uzun süre böyle kaldım Ve hep kendi kendime neden yatağımda kalmayıp Ramon Herrera'yla geminin kış tarafına gittiğimi sorup durdum. Faciayı saniye saniye canlandırdım kafamda ve tam bir budala olduğuma karar verdim. Şimdi böyle bir kazazede olmayabilirdim. Nöbette değilim, güvertede de hiçbir işim yoktu. Bütün bunların nedeni şanssızlıktı. Yeniden canım sıkılmaya başladı. Saatime baktım ve biraz yatıştım. Zaman çabuk geçiyordu.

Ufukta bir nokta

Öğle yaklaşıyordu w kafam gene Cartagena'ya

43

gitti. Yokluğumu anlamamış olmaları düşünülemezdi. Sala bindiğime pişman olmaya başladım, çünkü arkadaşlarımın denizden toplandığını sanıyordum. Bir tek ben rüzgârın önünde akıntıya kapılmış başıbozuk dolaşıyordum. Kötü yazgım beni sala çıkarmıştı.

Kafamı bu düşünce kurcalarken ufukta bir nokta gördüm. Gözüm bana doğru ilerleyen bu kara noktaya dikili, ayağa fırladım. Öyle bir dikkatle bakıyordum ki gökyüzünde küçük küçük güneşlerden bir ışık bulutu oluştu. Oysa, kara nokta sala doğru ilerliyordu. İki dakika sonra biçimini açıkça seçebilir idim. Işıl ışıl mavi gökyüzüne göz kamaştırıcı madeni parlaltılar saçıyordu. Yavaş yavaş ışık bulutun içinde belirginleş-ti. Boynum ağrıyordu ve gözlerim bu göz kamaştırıcı parlaklığa dayanamıyordu. Ama her şeye karşı bakıyordum: hızlı bir uçak parlıyor ve dosdoğru sala geliyordu. Ne aşırı bir sevinç, ne de çıldırtıcı bir heyecan duydum; çok bilinçli ve olağanüstü biçimde sakinim. Telâşlanmadan gömleğimi çıkardım. Sanki ne zaman işaret vermeye başlayacağımı biliyor gibiydim. Elimde gömlek, bir iki dakika uçağın sa4ın üstüne gelmesini bekledim. Kolumu kaldırıp gömleğimi sallamaya başladığım zaman, dalgaların şıprıtısı arasında motorlarının giderek artan gürültüsünü duydum.

44

Sala bir arkadaş geldi

En az beş dakika, umutsuzca gömleğimi salladım. Fakat yanılığımı hemen anladım: uçak sala doğru gelmiyordu. Kara noktanın büyüdüğünü görünce başımın üstünden geçeceğini sanmıştım. Oysa çok uzaktan ve beni görmesi olanaksız bir yükseklikten geçti. Geniş bir daire çizdikten sonra döndü ve ilk görüldüğü noktada yitip gitti. Salda, kızgın güneş altında kalakaldım; hiçbir şey düşünmeden ufukta iyice yok olana dek baktım kara noktaya. Sonra dönüp oturdum. Mutsuzdum, ama henüz umudumu yitirmedüğimden güneşten korunmak için önlemler aldım. Her şeyden önce akciğerlerimi güneş ışınlarından korumam gerekiyordu. Öğlen olmuştu. Tam yirmi dört saattir saldaydım. Salın kenarına sırtımı dayayıp uzandım ve nemli gömleğimle yüzümü örttüm. Kendimi bırakırsam beni ne gibi tehlikelerin beklediğini bildiğimden uyumaya çalışmıyordum. Uçağı düşünüyordum: Beni aradığı kesin değildi. Hangi ülkenin uçağı olduğunu da belirleyememiştim.

Böyle uzanmış yatarken ilk kez susuzluğun acısını duydum. Ağdalı bir tükürük ve gırtiağımdeki kuruluk duygusu beni deniz suyu içmeye itiyordu. Ama deniz suyunu içersem allak bullak olacağımı da biliyordum. Bir iki yudum içebilirdim, ama sonra?.. Birdenbire susuzluğumu unuttum. Dalgaların gürültüsünü bastıran

45

bir uçak sesi duydum kafamın hemen üstünde.

Heyecanla doğruldum. Yine ilk uçağın belirlediği yerden bir uçak sala doğru geliyordu. Tam üstüme geldiğinde gömleğimi salladım. Ama çok yüksekte uçuyordu. Yavaşlamadan geçti, uzaklaşıp yok oldu. Sonra geri döndü, ufukta belirdi ve gelirken izlediği yönde yol aldı. "Şimdi beni arıyorlar." diye düşündüm. Ve elimde gömleğim bekledim.

Bir şey çok açıktı: Uçaklar aynı yerden belirip, aynı yerden yok oluyorlardı. Demek ki kara o yöndeydi. Bundan böyle o yöne doğru gitmem gerekiyordu. Ama nasıl gidecektim? Geceleyin salın çok hızlı ilerlediğini varsaysak bile karadan çok uzaktaydım. Derimi kabartan bu kızgın güneş altında, midemi kazıyan bu açlık ve özellikle de susuzlukla savaşıyor ne kadar zaman kürek çekmem gerektiğini hiç bilmiyordum. Gitgide daha güçlkle soluk alıyordum.

Saat on iki otuz beşte, nereden geldiğini göremediğim kocaman, siyah bir deniz uçağı büyük bir gürültüyle üstümden uçu. Neredeyse kalbim duracaktı. Açık seçik gördüm. Hava pırlı gırdı ve pilot kabininin camından bir adam, elinde dürbünle denize bakıyordu. Uçak o denli alçaktan, o denli yakından geçti ki motorların uğultusu kulaklarımı sağır edecek sandım. Kanatlarındaki harflerden uçağın Kanal Bölgesi kıyı koruma örgütüne bağlı olduğunu anladım.

Uçak sarsılarak uzaklaştığında dürbünlü adamın,1 beni gömleğimi sallarken gördüğünden bir an bile kuşkulandım. Durmadan gömleğimi sallayarak, mutlu "Yerimi buldular!" diye bağırdım. Sevinçten çıldırış biçimde salın üstünde sıçramaya başladım.

46

Beni gördüler!

Beş dakika geçmemişti ki aynı uçak, ters yönde ama gene aynı yükseklikten uçarak geçti. Sola yatarak uçuyordu, dürbünle denize bakan adamı gene gördüm. Yeniden gömleğimi salladım; ama bu kez umutsuzca değil, sakın biçimde, imdat istemek yerine kur-J tarıcılarıma minnetimi belirtmek için bir selâm yollamak amacıyla salladım.

Uçak ilerledikçe yükseklik kaybediyorruş gibiydi. Bir an suyu yalayarak uçtu. Kuşkusuz denize inecekti. Konacağı yere doğru kürek çekmeye hazırlandım. Ama bir süre sonra yeniden yükseldi, geri dönüp üçüncü kez üstümden geçti. Artık gömlek sallamadım. Bir el salladım ve yeniden geçip denize inmesini bekledim. Ama tersi oldu. Birden yükseldi ve geldiği yerde yok oldu. Kaygılanacak bir durum yoktu. Beni gördükleri kesindi. Bu'kadar alçaktan, neredeyse sala çarpacak biçimde uçtuktan sonra beni görmemek olanaksızdı. Rahat, mutlu ve güven içinde oturdum.

Bir saat bekledim. Şöyle önemli bir sonuca var-. mıştım: ilk uçakların görüldüğü nokta Cartagena yönündeydi ve siyah deniz uçağının görünüp yok olduğu nokta da Panama yönünü gösteriyordu. Demek ki doğru bir hat üstünde kürek çekerek ve rüzgâra göre biraz yan giderek Tolu plajına ya da yakınlarına varabilirdim. Öteki iki nokta arasında yaklaşık bir ara noktaydı bu.

Hesaplanma göre kurtarma işlemini gerçekleştirmek için bir saat yetecekti. Ama bu bir saat, mavi dur-

47
gun denizde, yeni bir şey olmadan geçti. İki saat daha geçti, bir saat daha, sonra bir saat daha. Gözetleme yerimden bir saniye bile ayrılmadım. Son derece gergindim ve hiç kıpırdamadan ufku tarıyordum. Saat beşe doğru güneş batmaya başladı. Umudumu yitirme-miştim, ama biraz kaygılanmaya başladığımı hissettim. Siyah uçaktan beni görmüşlerdi, ancak kurtarmaya gelmek için neden bu kadar beklediklerini kendi kendime açıklayamıyordum. Gırtlığım kurumuştu; gitgide daha güç soluyordum. Dalgın dalgın uzaklara bakarken neden bilmem sıçradım ve salın ortasına düştüm. Sanki bir hayvan aviarmış gibi köpekbaliğının yüzgeci sal boyunca yavaş yavaş kayıyordu.

Köpekbalkları saat beşte gelir

Salda yaşadığım yaklaşık otuz saat boyunca gördüğüm ilk hayvandı bu. Saldırganlığı bilindiğinden bir köpekbahğının yüzgeci bile insanı korkutuyor. Oysa, görünüşte bundan daha masum bir şey düşünülemez. Köpekbaliğının yüzgeci böylesine yırtıcı bir hayvana ait-değilmiş gibi geliyor. Yüzgeç, yeşil ve bir ağaç kabuğu gibi pürtürüklüdür. Salın yanından geçerken köpekbaliğının n tıpkı bir bitki kabuğu gibi serin, hafif acı bir tadı olduğu izlenimine kapıldım. Saat beşi geçiyordu. Öğleden sonra deniz durgundu. Başka köpekbalkları da sala yaklaştı ve geceye dek çevrede bıkıp usanmadan dolanıp durdular. Her taraf karanlığa bürünmüştü, ama çevrede dolaştıklarını duyuyordum; yüzgeçleri suyun durgun yüzeyini yırtıyordu.

48

İlk köpekbaliğın gördükten sonra bir daha salın kenarına oturmam. Ertesi gün, daha ertesi gün ve dört gün boyunca bu deney bana köpekbalklarının çok dakik hayvanlar olduğunu öğretti: Saat beşi biraz geçtikten sonra gelip, karanlık basınca gidiyorlardı.

Akşamları saydam su görkemli bir gösteri sunuyordu. Her renk balık, gece olana dek sala eşlik ediyordu. Kimileri büyük, sarı ve yeşil; kimileri yuvarlak, küçük, kırmızı mavi çizgiliydi. Bazan madeni bir parıltı salın kıyısına su ve kan fışkırtıyor ve bir köpekbaliğın parçaladığı balık artıkları birkaç saniye suyun üstünde yüzüyordu. Hemen ardından bir sürü küçük balık üşüşüyordu; ben de köpekbalklarının artıklarından küçük bir pay alabilmek için bütün malımı mülkümü verirdim.

Denizde ikinci gecemdi. Açlık, susuzluk ve umutsuzluk gecesi. Uçaklara çok bel bağlamış, umutlanmış-tim ve şimdi kendimi terkedilmiş hissediyordum. Kurtuluşumu, yalnızca istencimde ve kalan gücümde aramaya karar verdim.

Bir şeye şaşırıyordum: Zayıf olmama karşın gücüm tükenmemişti. Kırk saatten beri ne yemiş, ne de içmiştim; kazadan önceki gece de gözümü yummadığıma göre iki gece iki günden uzun bir süreden beri de uyumadan durmuştum. Gene de kürek çekebilecek güçte buluyordum kendimi.

Yeniden Küçük Ayı'yı aradım ve gözümü yıldız kümesine dikip kürek çekmeye koyuldum. Rüzgâr istediğim yönde esmiyordu ve salı kerteriz noktama yöneltmek için kürekleri iskarmozlara geçirip asılmaya başladım. Saat gecenin onuydu- Önce umutsuzca kürek çektim, sonra biraz yatıştım; hesaplanma göre

49

tam Cerro de la Popa'nın üstünde parlamakta olan Küçük Ayfı gözden yitirmeden kürek çektim.

Suyun gürültüsü ilerlediğimi gösteriyordu. Yorulunca kürekleri kaldırıp çapraz biçimde tutuyor ve dinlenmek için alnımı küreklere dayıyordum. Sonra daha büyük bir güç ve umutla yeniden işe girişiyordum. Ge-ceyarısı olduğunda hâlâ kürek çekiyordum.

Saldaki arkadaş

Saat ikiye az bir zaman kala tüm gücümü tüketmiştim. Kürekleri çapraz biçimde kaldırıp uyumaya çalıştım. Susuzluğum artıyordu, ama açlıktan yakınmıyordum. Evet susamıştım, çok susamıştım. Öyle bir yorgunluk duydum ki kafamı küreklere dayayıp ölmeye hazırlandım.

İşte tam o sırada, muhribin güvertesine oturmuş bana parmağıyla limanın yönünü gösteren Jaime Manjarres'i gördüm. Bogotalı Jaime Manjarres donanmadaki en eski arkadaşlarımdan biriydi. Sala çıkmak için çabalayan arkadaşlarımı sık sık düşünüyordum. Öteki sala çıkmayı başarabilmişler miydi acaba? Caldas denizden topladı mı onları? Uçaklar yerlerini belirledi mi? Ama Jaime Manjarres'i bir an bile düşünmemiştim. Oysa gözlerimi kapatır kapatmaz Jaime Manjarres ortaya çıkıp gülümsüyordu; önce bana limanın yönünü gösteriyordu, sonra yemekhanede, önümüzde bir tabak meyve ve bir tabak menemen, karşılıklı oturuyorduk. Başlangıçta bu bir düştü. Gözlerimi yumuyordum, bir iki dakika kestiriyordum ve Jaime Manjar-

50

res, aynı durumda, dakik, beliriyordu. Ona neler sordum? Bana ne yanıtlar verdi? Unuttum. Ama, o ölümcül on ikiye beş kala dalgası patladığında, güvertede gevezelik ettiğimizi biliyordum. Sıçrayarak uyanıyor ve denize düşmemek için ızgaralara olanca gücümle sarılıyordum.

Güneş doğmadan biraz önce gökyüzü karardı. Daha fazla uyuyamadım, çünkü gözlerimi bile kapatacak gücüm kalmamıştı. Karanlığın içinde salın öbür ucunu göremiyordum. Yine de birşeyler seçmeye çalışıyordum, işte o anda, salın öbür ucunda, mavi pantolonu, mavi kapkaranlık gecede bile açıkça okunabilen, sağ kulağına doğru yatık beresiyle. denizci üniforması içinde Jaime Manjarres'in oturduğunu gördüm.

-Selâm! dedim, Jaime Manjarres'in varlığından, baştan beri varlığından emin olarak ve hiç şaşırmadan.

Bir düş sözkonusu olsaydı, olayın hiç önemi olmayacaktı. Ama uyanıktım, bilincim yerindeydi, rüzgârın ıslığını, denizin gürültüsünü duyuyordum. Aç ve susuzdum. Jaime Manjarres'in benimle yolculuk ettiğinden kuşku yoktu.

- Niçin gemideyken yeterince su almadın yanına? diye sordu.

-Çünkü Cartagena'ya geliyorduk. Ben, Ramon Herrera'yla kış tarafta yatmıştım.

Hayalet değildi. Korkmuyordum. Bu zamana dek, bir başka denizcinin bana eşlik ettiğini bilmeden yalnızlık çektiğim için kendimi budala buluyordum.

- Niçin yemek yemedin? diye sürdürdü konuşmasını.

Yanıtımı çok iyi anımsıyorum:

51

-Çünkü bana yiyecek bir şey vermediler. Elma ve dondurma istedim, ama duymazlıktan geldiler. Yiyecekleri nereye sakladıklarını bilmiyorum.

Jaime Manjarres bir an sustu. Yeniden Cartagena yönünü gösterdi. Elini uzattığı yöne baktım ve limanı ışıklarını, suyun üstünde oynayıp duran koydaki şamandıraları gördüm. "Geliyoruz" dedim ve kentin ışıklarına, heyecansız, sevinçsiz, sanki olaysız bir seferden dönüyormuşum gibi dikkatle baktım. Jaime Manjarres'ten, kürek çekmek için bana yardım etmesini istedim. Ama yok olmuştu. Salda yalnızdım ve limanın ışıklan sandığım, güneşin ilk ışıklarından, denizdeki üçüncü yalnızlık günümün ilk ışınlarından başka bir şey değilmiş.

52

Kurtarma gemisi ve yamyamlar adası

Başlangıçta, olayları gözden geçirerek sayıyorum-jdum günleri: Birinci gün, 28 şubat, kazanın olduğu : gündü. İkinci gün uçakların geldiği gündü. Üçüncü gün en umut kırıcı olanıydı: Dikkate değer bir şeyin olmadığı boş bir gün.

Sal rüzgârın önünde başıboş ilerliyordu. Artık kürek çekecek gücüm kalmamıştı. Tan yeri karardı, üşüdüm ve henüz güneş görünmediğinden yönümü belirlemem olanaksızdı. O sabah uçakların nereden geldiklerini bilemedim. Salın ne başı ne kıcı vardır. Sal dört-köşedir, kimi zaman yan yan ilerler, belli etmeden kendi çevresinde döner ve kerteriz noktası olmadığından ilerliyor mu geriliyor mu bilinmez. Ne yana bakılsa deniz aynıdır. Bazan salı izlediği yöne göre, arka tarafa uzanıyordum. Yüzümü gömleğimle örtüyordum.

Kalktığımda, sal yatış yönümde ilerliyordu. Böyle durumlarda yön mü değiştirdi, yoksa kendi ekseni çevresinde mi döndü bilemiyordum. Bu karışıklık üçüncü gün de sürdü.

Öğleyin iki karar aldım: Birincisi, salın bir yanına, hep aynı yönde ilerleyip ilerlemediğini anlamak için, küreklerden birini bağladım; ikincisi, anahtarlarımla bir kenara, her geçen günü belirten bir çizgi çekip tarihi yazıyordum. Birinci çizgiyi çektim ve 28 rakamını

53

yazdım.

İkinci çizgiyi çekip 29 rakamını yazdım. Üçüncü çizginin yanına 30 rakamını yazdım. Farkına vardığım yeni bir karışıklık dördüncü gün ortaya çıktı; duraksadım; biten ay otuz gün müydü, otuz bir gün mü? Sonra şubat ayının sözkonusu olduğunu ve benim 30 sandığım günün gerçekte 2 mart olduğunu anımsadım. Ne denli saçma görünürse görünsün bu yanılgı zaman kavramını karıştırdı. Dördüncü gün, ne zamandan beri salda olduğumu pek iyi bilemiyordum. Üç gün mü olmuştu? Dört mü? Beş mi? Şubat ya da martta olsun, çizgi

sayısı üç gün gösteriyordu. Ancak, salın ilerlediğini ya da gerilediğini belirleyemediğim gibi, gün sayısını da kesinlikle söyleyemedim. Yeni yanlışlara düşmemek için işleri oluruna bıraktım ve kurtarıma umudunu kesin olarak yitirdim.

Daha ne yemek yemiş, ne de su içmişim. Artık düşünmek istemiyordum. Zaten düşüncelerimi düzene sokmak da çok güç geliyordu. Güneşten kavrulup kabaran derim, dayanılmayacak kadar yanıyordu. Üste, eğitim subayı, her ne pahasına olursa olsun ciğerlerimizi güneş ışınlarından korumamızı öğütlemişti. Saplantılarımdan biriydi bu. Hep ıslak olan gömleğimi çıkarıp belime bağlamışım, çünkü derime değdikçe fena oluyordum. Dört gündür susuzdum, soluk almam hemen hemen olanaksızdı ve gırtlığımda, göğsümde, köprücük kemiklerimin altında dayanılmaz ağrılar duyuyordum. Sonunda biraz tuzlu su içtim. Deniz suyu susuzluğu gidermez ama serinletir. Tuzlu su içmeyi uzun süre geciktirmişim, çünkü bir dahasında, o da çok saat sonra, daha az su içmek zorundaydım.

Şaşırtıcı bir dakiklikle, köpekbalıkları her gün sa-
54

at beşte geliyorlardı ve salın çevresinde bir şölen düzenleniyordu. Büyük balıklar sudan fırlayıp gene suya düşüyorlardı. Biraz sonra parçalanmış olarak görünüyorlardı. Kızgın köpekbalıkları kanlı su yüzeyine üşüşüyordu. Henüz sala saldırmayı denememişlerdi, ama salın beyazlığı onları çekiyordu. Köpekbalıklarının öncelikle beyaz nesnelere saldırdığını herkes bilir. Miyop oldukları için yalnız beyaz ya da parlak şeyleri görebilirler. Bundan da eğitim subayının öteki öğüdünü J anımsadım:

-Köpekbalıklarının dikkatini çekmemek için parlayan her şeyi saklamak gerekir.

Parlak eşyam yoktu. Saatimin kadranı bile siyahtı. Fakat köpekbalıkları salın üstünden atlamaya kalktığında uzağa atmak için beyaz birşeylerim olsaydı rahatlayacaktım. Dördüncü günden sonra, saat beşi geçince bir küreği kendimi savunmak için hazır tutuyordum.

Ufukta bir gemi!

Geceleri bir küreği boydan boya uzatıp uyumaya çalışıyordum. Bilmiyorum yalnızca uyurken mi oluyordu yoksa uyanıkken de oluyor muydu, her gece Jaime Manjarres'i görüyordum. Birkaç dakika oradan buradan gevezelik ediyorduk, sonra yok oluyordu Jaime. Ziyaretlerine alışmışım. Gün doğarken tüm bunların sanrı olduğunu düşündüm. Ama gece en ufak bir kuşum olmamıştı: Jaime Manjarres vardı, salın kenarına oturmuş benimle konuşuyordu. Beşinci gün şafak sökerken o da uyumaya çalıştı. Öteki küreğe dayadığı
55

kafası arada bir sallanıp düşüyordu. Birden denize göz attı:

-Şurayabak! dedi.

"Başımı kaldırdım. Yanılmış olamazdık: Saldan yaklaşık otuz kilometre ötede bir gemi rüzgâr yönünde ilerliyordu ve ışıkları yanıp sönüyordu.

Saatlerdir kürek çekecek cesaretim kalmamıştı. Ama ışıklan görünce doğruldum, küreklere sarılıp rotayı gemiye doğru çevridim. Yavaş yavaş ilerliyordu gemi ve ben bir anda yalnızca ışıklandırılmış direğini değil, günün ilk ışıkları arasında kayıp giden direğin gölgesini de gördüm.

Rüzgâr, ilerlememi engelliyordu. Yemeden, uyumadan geçen dört günden sonra, beni de şaşırtan bu kürek çekişime karşın, salı rüzgârın sürüklediği yoldan bir metre bile çevirmeyi başaramadım.

Işıklar uzaklaşıyordu. Bitkin bir durumda terlemeye başladım. Yirmi dakika sonra ışıklar tümüyle yok olmuştu. Yıldızlar bir bir söndü ve gökyüzü koyu gri bir renk aldı. Üzüntüyle küreklere bıraktım ve tan yerinin soğuk rüzgârına karşı doğrulup ayağa kalktım. Sonra birkaç dakika deliler gibi bağırardım.

Güneş doğduğunda, tükenmiş olarak kafamı yeniden küreğe dayadım. Tüm kurtuluş düşüncelerini bir yana atıyordum ve içimde ölme isteği doğuyordu. Buna karşın herhangi bir tehlike aklıma gelince direnmek için güç topluyordum.

Beşinci günün sabahında her şeye karşın salın rotasını değiştirmeye kararlıydım. Rüzgâr yönünde gidersem yamyamların adasına düşeceğimi hayal etmeye başlamışım. Mobil'de, adını unuttuğum bir dergide, yamyamların yediği bir kazazedenin öyküsünü
56

okumuştum. Gerçekte düşündüğüm bu öykü değil, Bogota'da iki yıl önce okuduğum bir kitaptı: Satılmış Denizci. Savaşta gemisi mayına çarpan bir denizcinin öyküsünü anlatıyordu. Adam, yakınlarındaki bir adaya yüzerek çıkmayı başarmış ve bu adada yabancı yemişler yiyerek yirmi dört saat yaşamıştı. Yamyamlar adamı bulup kaynar su kazanına atmışlar ve canlı canlı pişirmişlerdi. Hemen bu ada aklıma geldi. Kıyıcı yalnızca yamyamların oturduğu bir yer olarak düşünebiliyordum ancak. Denizdeki beş günlük yalnızlığım sırasında korkum ilk kez hedef değiştirdi: Artık kara, denizden daha çok korkutuyordu beni.

Öğleyin güneşten, açlık ve susuzluktan bitkin bir durumda, salın kenarına yatmışım. Tüm zaman ve yön kavramlarını yitirmişim. Kafam boştu. Gücümü ölçmek için doğrulmayı denedim ve ayaklarımın üstünde duramadığım izlenimine kapıldım.

"Vakit geldi," diye düşündüm. Gerçekten de eğitim subayının anlattığı anlardan en korkuncu gelip çattı gibime geldi: Sala bağlanma anıydı bu. Açlığı, susuzluğu, güneşin kavrulup kabarttığı derideki yanıkları bile duymamaya başlayınca ortaya çıkar bu olay. Hiçbir şey düşünülmez. En ufak bir duygu kalmamıştır. Ama umut tümüyle yitirilmemiştir. O zaman son çare ızgaraların iplerini çözüp insanın kendini sala bağlamasıdır. Savaş sırasında, çürümüş, kuşlar tarafından didik-lenmiş, ama sala bağlı olarak kalmış birçok ceset bulunmuştur.

Gene de, kendimi böyle bağlamadan önce geceye dek bekleyecek gücüm kaldığını düşündüm. Salın dibine yuvarlanıp ayaklarımı uzattım ve saatlerce boynuma kadar su içinde kaldım. Güneşin etkisiyle, dizim-

57
deki yara gene ağrımaya başlamıştı. Kendime geldiğimi sandım. Midemde bir kasılma duydum, uzun bir guruldamayla karnımın sarsıldığını hissettim. Dikkat etmemeye çalıştım, ama olanaksızdı. Güçlkle ayağa kalktım, kemerimi çözdüm, pantolonumu indirdim ve barsaklarım boşalınca büyük bir rahatlık duydum. Beş günden beri ilk kez oluyordu hu. Ve beş günden beri ilk kez, umutsuz balıklar, salın ağzındaki sağlam ilmikleri yırtmak için saldırdıklarında salın kenarlarına çarptılar.

Yedi martı

Balıkları görmek, iyice azgınlaşan açlığımı daha da kamçıladı. Bu kez hiç değilse av için yem vardı. Yorgunluğumu unutup bir küreği kaptım ve gücümün son kalıntılarını, salın çevresinde dolaşmakta olan balıklardan birinin kafasına kesin bir darbe indirerek tüketmeye hazırlandım. Küreği kaç kez salladım bilmiyorum. Her darbe hedefini buluyordu ama ben avımı boşuna arıyordum. Birbirlerini yiyip yutan büyük bir balık şoleni izlemeye başladım. Bu bulanık suda bir köpekbalığı da en büyük parsayı topluyordu. Köpekbalığının varlığı beni tasarımdan vazgeçir-di. Bozulup küreği bıraktım, salın kenarına uzandım. Birkaç dakika sonra neşeli bir şamata duyarak şaşırđım: Yedi tane martı salın üstünde uçuyordu. Denizde tek başına kalmış ve aç bir denizci için, bu kuşların varlığı bir umutışıdır. Geneldemartıiar, birge-miyi, yolculuğun ilk iki günü boyunca izler. Salın üstünde yedi martı karanın yakın olduğunu gösteriyordu.

58

Gücüm olsaydı kürek çekerdim. Ama tükenmişim. Ancak bir iki dakika ayakta durabiliyordum. Kıydan iki günden az bir uzaklıkta bulunduğuma inanarak avucuma biraz su aldım ve güneş ciğerlerime gelmesin diye sırtüstü uzandım salın kenarına. Yüzümü örtmedim, çünkü martıların süzülerek uçuşlarını izlemek istiyordum. Dar bir açıyla ufka doğru dalyıyorlardı. Saat bir olmuştu ve ben zoraki yolculuğumun beşinci günündeydim. Olay saat tam kaçta oldu bilmiyorum, ama beşe yaklaşıyordu sanırım. Yukarıda söylediğim gibi uzanmışım ve -köpekbalıklarının gelişinden önce salın içine çekilmeye hazırlanıyordum. El kadar bir martı yavrusunu salın çevresinde uçarken gördüm ve bir süre sonra yattığım kenarın karşısına kondu. Ağzım sulandı. Kuşu yakalamak için bir şeyim yoktu. Ellerim ve açtığımın bilelediği kurnazlığımdan başka bir şeyim yoktu. Öteki martılar yok olmuştu. Yalnızca parlak tüylü, kahverengi ve salın kenarında sıçrayıp duran bu yavru martı kalmıştı.

Hiç kıpırmadan durdum. Her zamanki dakikliğıy-le beşten beri oralarda dolaşan bir köpekbalığının ince yüzgeci omzuma değdi sandım. Başımın hareketini farketmesin diye martıya bakmıyordum. Çok alçaktan, bedenimin hemen üstünden geçtiğini gördüm. Uzaklaştı ve gökyüzünde yok oldu, ama umudumu yitirmedim. Yakalayıp öldürecektim ama nasıl? Hiçbir fikrim yoktu. Aç olduğumu biliyordum ve hiç kıpırdamazsam martı elimin altında dolaşacaktı.

Sanırım yarım saatten çok bekledim. Birkaç kez belirdi ve gene yok oldu. Bir an yanibaşımında bir balığı paralayan köpekbalığının yüzgecinin çırpınışlarını duy-

59

dum. Korkmadım ama açlığım daha da arttı. Martı salın ucunda dolaşıyordu. Denizdeki beşinci günümün akşammdaydık. Yemek yemeden geçen beş gün. Heyecanıma karşın, göğsümde deli gibi atan kalbime karşın martı yaklaşırken ölü gibi kaskatı duruyordum.

Ellerim baldırlarımda uzanmışım. Bu yarım saat içinde gözkapaklarımı bile oynatmadım diyebilirim.

Gökyüzünün ışığı gözlerimi acıtıyordu, ama ben bu gerilim anında gözlerimi yummaya cesaret edemiyordum.

Martı yakınımdaydı, ayakkabılarımı gagalıyordu.

Martı ayağımanın üstünde durduğunda, uzun ve heyecanlı bir yarım saat geçmişti. Hafifçe pantolonumu gagaladı. Sert bir gaga darbesiyle dizime vurunca bile ölü gibi kıpırtısız durabilmeyi başardım. Yara yüzünden neredeyse havaya sıçrayacaktım ama acıya dayandım. Sonra martı sağ baldırına kadar geldi, elime beş santim kala durdu. Soluğumu tutup elimi, umutsuzca, belli belirsiz kaydurdım.

60

Aç bir adamın bulduğu çareler

Bir dalgakırana uzanıp martı yakalamaya kalkan bir kimsenin sonuç alamadan beklemekten canı çıkabilir. Ama kıydan yüz mil ötede durum değişir. Karada J martıların korunma içgüdüleri aşın boyutlara varır. Martılar denizde sakınma nedir bilmezler.

Öyle hareketsizdim ki, bacağıma konan bu yavru martı, büyük bir olasılıkla beni ölü sandı. Baldırandaki hareketlerini izliyordum. Canımı acıtmadan pantolonumu gagalıyordu. Kaydırmakta olduğum elim. yaklaşmaya devam etti. Martı tehlikeyi sezip uçmaya yeltenince kanadından yakaladım, salın içine atlayıp parçalamaya hazırlandım.

Bacağıma konmasını beklerken, yakalamayı başa-rırsam tüyleriyle falan canlı yiyeceğime inanıyordum. Açtım ve öte yandan kuştan akacak kanı düşünmek bile susuzluğumu artırıyor. Ama ellerim arasında çır-pınırken bedeninin sıcaklığını duyunca, gri yuvarlak gözlerinin parlamasını görünce bir an duraksadım.

Bir gün elimde çifte, muhribin güvertesinde gemiyi izlerken martıları avlamaya çalışırken usta bir denizci olan silah subayımız, "Bu denli acımasız olma. Bir denizci için martı, yakında kara var demektir. Martı öldürmek bize yakışmaz," demişti. Saldı, tutsağımi öldürüp içini boşaltmaya hazırlanırken silah subayımızın sözleri takıldı kafama. Beş günden beri kar-

61

mm boştu, ama bu sözler sanki şimdi söylenmiş gibi kulaklarımda çınlıyordu. Gene de açlık ağır bastı.

Hayvanın başını yakaladım ve tavuk boğazlar, gibi boynunu kıvırdım.

Çok kırılğan bir kusmuş. Daha ilk çevirişimde boyun kemiğinin çaurdayışım işittim. İkinci çevirmemde canlı ve sıcak kanın parmaklarımla arasından aktığını hissettim. Acıdım. Tıpkı bîr cinayete benziyordu yaptığım. Bedenden ayrılan kafa avcumun içinde çırpıyordu.

Denize fıskıran kan balıkları tahrik etti. Bir kö-pekbaliğın beyaz ve parlak kannı salın kenarım yaladı geçti. Kan kokusundan kendinden geçmiş bir köpekbaliğı bir diş darbesiyle saç levhaları kesebilir. Dişleri gövdenin altında olduğundan, köpekbalıkları yemek için ters dönerler. Ama yırtıcı ve miyop olduğundan karnı havada saldırırken önündeki her şeyi yıkıp geçer. Köpekbaliğı sala saldırmaya çalışıyor sandım. Korkup martının kafasını denize attım ve saldan birkaç santim ötede canavarların, yumurtadan daha küçük bir kafa için dövüşüklerini gördüm.

İlk yaptığım iş kuşun tüylerini yolmak oldu. Çok hafifti ve kemikleri öyle kırılğandı ki elle bile kırılabilir. Tüyleri yolmaya çalıştım ama beyaz ve ince deriye öylesine yapışmışlardı ki, kanlı et parçalarıyla birlikte sökülüyorlardı ancak. Parmaklarıma bulaşan kara ve yapışkan madde midemi bulandırıyor.

Beş gün yemek yememiş bir adamın ne bulsa yiyebileceğini söylemek kolaydır. Oysa insan ne denli aç olursa olsun, sıcak kan ve tüyden oluşan, balık kokulu iğrenç leşin yol açtığı bulantıdan kurtulmak olanaksızdır. Başlangıçta martıyı, özenle, daha belli bir yöntemle yoluyordum. Ama vazgeçmem gerekti. Derisi yırtılıyordu. Yolduğum tüylerle parça parça etler geliyordu. Kuş ellerimde dağılıyordu. Salın dibinde yıkıyordum.

Kuyruğundan çekip içini boşalttım, pembe bağırsakları ve mavi katısı midemi bulandırdı. Butundan bir parça ağızıma götürdüm, ancak yutamadım. Nedeni basitti: Kurbağa yiyor gibiydim. Tiksintimin üstesinden gelmek olanaksızdı, ağızımdaki parçayı tukurdum ve bir süre kıpırdamadan durdum, o iğrenç tüy ve kanlı kemik yığınıni elimde tutuyordum.

O zaman, yutamadığım bu nesneyi yem olarak kullanabileceğimi düşündüm. Ama balık tutacak bir şeyim yoktu. Ah! bir toplu İğnem ya da biraz tel parçası olsaydı! Ama mal varlığım anahtarlar, bir kol saati, bir şövalye yüzük ve Mobil'deki bir dükkânın anısı olan üç kartpostalla sınırlıydı.

Kemerim! Tokasıyla bir olta iğnesi uydurabilir-dim. Çabalarımın yararsız olduğunu çok çabuk anladım. Yok. Olanaksız. Gece oluyordu ve kan kokusundan sarhoş balıklar salın çevresinde sıçrayıp duruyordu. Ortalık iyice karanlık olunca martı artıklarını suya atıp ölümü beklemek üzere uzandım. Yatmak için küreği ayarlamaya çalışırken yiyemediğim kemikleri kapışan balıkların acımasız savaşını duyuyordum.

Her şey, bu gece yorgunluktan ve umutsuzluktan öleceğime inanmaya zorluyordu beni. Geceyansından biraz sonra rüzgâr çıktı. Sal, dalgaların üstünde inip çıkıyordu, bense, kendimi bağlamaya bile gerek görmeden, sığınağımda, yalnızca başımı ve ayaklarımı suyun dışında bırakarak, bitkin yatıyordum.

Geceyansından sonra bir değişiklik oldu: Ay çık-

ti. Kazadan beri ilk ayı geceydi. Mavi aydınlık altında deniz bambaşka bir havaya girer. Jamie Manjarres gelmedi. Yalnız başıma, umutsuz, salın içinde kaderime terkedilmişim.

Oysa, ne zaman cesaretim kırılrsa, umutlanacağıim bir olay oluyordu. Bu kez de ayın dalgalara yansması çıktı. Deniz iyice kabarmıştı ve dalgaların salı her kaldırışında bir geminin ışıklarını göreceğimi sanıyordum. İki gecedir, bir gemi tarafından kurtarıma umudunu yitirmiştim. Gene bu ayışıklı, aydınlık gecede -altıncı gecem-, kazadan sonraki ilk gece olduğu gibi, büyük bir dikkjit ve inançla ufku gözetledim. Bugün aynı durumda olsam, umutsuzluktan öldürdüm herhalde. Çünkü salın izlediği rotadan geçen bir tek gemi bile yoktu.

Öldüm

Altıncı günün sabahı nasıl oldu unuttum, daha doğrusu bulanık olarak anımsıyorum. Sanırım öğlene dek yaşamla ölüm arasında kaldım, ailemi düşündüm. Sonradan öğrendiğime göre ailemin durumu tam benim o sırada düşündüğüm gibiymiş. Cenaze törenim yapılmış. Bunu öğrenince şaşırdım. Denizdeki yalnızlığımın altıncı sabahında Cartagena'daki yakınlarımın tepkilerini gözümde canlandırdım. Onlara kaza haberini duyurduklarını tahmin ediyordum. Uçaklar geri dönmediğine göre aramalardan vazgeçilmiş ve öldüğüme karar verilmişti.

Hiçbiri de yanlış değildi, yalnızca benim her an direnmeye çabaladığım bilinmiyordu. Her zaman yaşa-

64 mak için bir neden, beklemek ve umut etmek için bağlanacağım, küçük de olsa, bir gerekçe buluyordum. Oysa. altıncı gün artık hiçbir şey beklemiyordum. Salda bir ölüydüm.

Öğleden sonra, yakında saatin beş olacağını ve köpekbalıkları geleceğini düşünerek salın kenarına bağlanmak için bir çaba gösterdim. İki yıl önce, Cartage-na'da bir plajda, köpekbalığının saldırıp parçaladığı bir adamın cesedini görmüştüm. Onun gibi ölmek iste- j miyordum. Doymak nedir bilmeyen bir yığın hayvan ; içinde paramparça olmak istemiyordum.

Dakik köpekbalıkları salın çevresinde dolanmaya başlamışlardı bile. Izgaraların iplerini bağlamak için güçlükle doğruldum. Akşam serin, deniz de durgundu. Biraz rahatladım. Birden önceki günkü yedi martıyı yeniden gördüm ve bu yaşama isteğimi canlandırdı.

O anda ne bulsam, yiyebilirdim. Açlıktan kıvranıyordum. Özellikle de gırtlığım ve çalışmaktan çene kemiklerim ağrıyordu. Birşeyler çiğnemem gerekiyordu. Espadrillerimden bir parça kauçuk kopartmaya uğraştım, ama kesecek aletim yoktu. İşte o anda Mo-bil'deki dükkânda armağan edilen kartpostalları anımsadım.

Kartpostallar, pantolonumun ceplerinden birin-deydi ve ıslaklıktan iyice bozulmuşlardı. Yırtıp ağızma atarak çiğnemeye başladım. Bir mucize oldu sanki: Gırtlığımın acısı azaldı ve dilim tükürüklendi. Tıpkı çiklet çiğner gibi, yavaş yavaş çiğnedim. Daha ilk çiğnemede çene kemiklerim beni uyardı. Ama Mary Address'le alışverişe gittiğimiz günden beri nedenini bilmeden sakladığım kartpostalları öğüttükçe kendimi daha güçlü ve iyimser görmeye başladım. Çene kemi-

65

ğimdeki ağırları hafifletmek için uzun süre çiğnemeyi tasarlıyordum. Ağızımdakileri denize tükürmek savurganlık gibi geldi. Kartondan bulamacın mideme inişini hissettim ve o andan başlayarak bu kötü durumdan kurtulacağım, köpekbalıklarına yem olmayacağım duygusuna kapıldım.

Espadrillerimin tadı nasıl?

Kartpostalların sağladığı rahatlık hayal gücümü çalıştırdı ve yiyecek başka şeyler bulmak için yüreklendim. Bir bıçağım olsaydı, espadrillerimi keser, lastik pabuçlarını çiğnerdim. Elimin altındaydı ve beni hiç takmıyordu bu lastikler. Tertemiz ve beyaz pençeleri anahtarlarımla sökmeye çalıştım, ama boşuna. Bezle kaynaşmış lastikten çünkü bir parça koparmak bile olanaksız görünüyordu.

Umutsuzca kemerimi ısırardım. Dişlerimi acıttım ama bir şey kopartmadım. Dişleriyle espadril, kayış ve gömlek dilimleri koparmaya çalışan bir vahşi hayvana benziyordum herhalde. Akşam olunca soyundum, çünkü sırsıklam olmuşum. Donla oturdum. Kartpostalların etkisi midir nedir bilmiyorum, ama hemen uyumuşum. Yedinci gecemde, ya salın rahatsızlığına alıştığımdaya da altı gündür uykusuz oluşumun verdiği yorgunluktan saatlerce mışıl mışıl uyumuşum. Ba-zan dalgadan uyanıp suya doğru kaydığımı görerek sığıyordum. Ama ardından hemen uykuya dalıyordum.

Ve yedinci günün de şafağı söktü. Nedenini söyleyemem, ama bu günün de sonuncu gün olmadığına emindim. Deniz sakin, hava bulutluydu. Sekizde gü-

66

neş çıktığında geceki uykunun beni canlandırmış olduğunu anladım. Kurşuni ve alçak bulutlar içinde uçan yedi martı salın üstünden geçti.

İki eün önce martıların varlığını beni neşelendirmiş-ti. İki gün ardarda bu martıları gördükten sonra bir kez daha görünce korkumun yeniden belirmeye başladığını hissettim. Umutsuzluk içinde "Yollarını yitirmişler," diye düşündüm. Kimi kez martıların yollarını yitirip bir gemiyi izleyerek limana varıncaya dek günlerce denizlerde dolaştığını her denizci bilir. Belki de hep kıyıdan uzaklaşıp yolunu şaşırmış bu yedi martıyı görüyordum.

Bü koşullarda salım giderek karadan uzaklaşıyor-du.

67

Bir balık için köpekbalıklarıyla kapışıyorum

Kıyıya yaklaşmak yerine yedi günden beri denize açıldığım düşüncesi tüm direnme gücümü yerle bir etti.

Oysa kendini ölümün eşliğinde gören İnsanın korunma içgüdüğü pekişir. O gün -yedinci günüm- öbürlerinden değişik oldu. Deniz düz ve kurşuniydi; ılık ve rahatlatıcı bir güneş vardı ve salı iten incecik bir meltem yanık yaralarımı hafifletiyordu.

Balıklar bile değişikti. Sala eşlik etmek için çok erken gelmişler ve neredeyse su yüzeyinde yüzüyorlardı. Mavileri, kırmızıları, kahverengileri kolayca seçebiliyordum. Her renk, her biçim ve her boydan balık vardı. Balıklarla birlikte yol alan sal, sanki bir akvaryumun yüzeyinde kayıyor gibiydi.

Akıntıya kapılmış ve hiçbir şeyfçyememiş bir insan yedi gün sonra bu durumuna alışır mı bilmem. Alışacağına inanırım. Bir gün önceki umutsuzluğumun yerini, tanımı güç ve bulanık bir boyun eğiş aldı. Her şeyin bambaşka olduğuna, denizin, gökyüzünün düşmanlığı bıraktığına, bana eşlik eden balıkların dost olduğuna inanmaya başladım. Hepsi eski arkadaştı.

O sabah bir yere varacağımı ummuyordum. Kuşkusuz sal, gemilerin uğramadığı, martıların bile yollarını yitirdiği bir yerlere gelmişti.

Her şeye karşın denize, bunaltıcı yaşam biçimine,
68

yaşamak için kafamı yorma gereğini duymadan alışacağımı düşünüyordum. Rüzgâra ve dalgalara bir hafta boyunca direnmemiş miydim? Öyleyse neden sonsuza dek bir salda yaşamayı başaramayacakmışım? Balıklar, saydam ve dingin deniz yüzeyinde oynaşyordu. Öylesine çekici ve güzel hayvan vardı ki çevremde, ellerimle yakalayabileceğimi sandım. Köpekbalıklarımı görmeden, parlak mavi, yuvarlak, yirmi santim uzunluğunda bir balığı yakalamak için güvenle elimi suya dal-m dırdım. Hareketim bir taş etkisi yaptı. Tüm balıklar suya dalıp bir anda yok oldular. Neden sonra yeniden ortaya çıkıp yine turlamaya başladılar.

Elle balık avlamak için daha kurnazlıkla davranmam gerekiyordu. Denizin içindeyken ne becerisi ne de gücü aynıydı elimin. Bir yığın balık arasından birini seçip yakalamaya çalışıyordum. Tutuyordum da ama hemen parmaklarımın arasından, şaşırtıcı bir kıvraklıkla kayıp gittiğini duyuyordum. Sabırla, acele etmeden, birçok kez yineledim bu işlemi. Belki suyun dibinde saklanıp, koparmak için kolumu dirseğime dek daldırmamı bekleyen köpekbalığını hiç düşünmüyordum. Bu balık avıyla boşu boşuna saat ona dek uğraştım. Balıklar oltaya takılı yemin çevresinde oynaşırken yaptıkları gibi, parmaklarımı önce hafifçe, sonra güçle ısıırıyordu. Yarım metre boyunda, kaygan ve gümüşü, küçük sivri dişli bir balık başparmağımın derisini yırttı. O zaman öbür balıkların ısırıklarının da zararsız olmadığını anladım. İnce yırtıklarla dolu parmaklarım kan içindeydi.
69

Salda bir köpekbalığı

Acaba köpekbalıklarım kanım mı çekmiştir? Bir süre sonra sal çevresinde köpekbalığı kaynıyordu. Şimdiye dek hiç böylesine çok sayıda ve yırtıcı olmamışlardı. Yunus balıkları gibi sıçrayarak izledikleri balıkları salın kenarına sıkıştırıp parçalıyorlardı. Korkup salın içine oturdum ve oradan izledim katliamı.

Her şey öylesine çabuk oldu ki, köpekbahğımın ne zaman sıçrayıp bir kuyruk darbesi savurduğunu, o sırada da salın köpüklere gömüldüğünü anlayamadım. Salın bordasında patlayan büyük dalga içinde madeni bir parıltı görebildim. Hiç düşünmeden bir kürek kaptım ve öldüresiye vurdum. Köpekbalığının sala atladığından emindim. Ama o sırada yüzgeci salın kenarında gördüm ve köpekbalığımın dışarıda kaldığını anladım. İzlediği, parlak, yeşil, elli santim uzunluğunda bir balık düşmüştü salın içine. Tüm gücümle kafasına bir darbe indirdim.

Bir salda balık öldürmek kolav değildir. Her vuru-sumda sallanıp devrilecekmiş gibi oluyordum. Tüm gücümü ve bilincimi seferber etmem gereken korkunç ve tehlikeli anlardı bunlar. Körü körüne vurursam, sal devrilebilir, aç köpekbalıklarının kaynaştığı suya düşebilirdim. Çok yavaş vurursam da avı elimden kaçırabilirdim. Yaşamla ölüm arasındaydım. Ya köpekbalıklarının ağzına düşecektim, ya da yedi günlük açlığımı giderecek iki kiloluk taze bir balık yakalayacaktım.

Salın kenarına tutunup ikinci darbeyi indirdim.

70

Küreğin balığın kafasındaki kıkırdaklara gömüldüğünü hissettim. Sal yalpaladı. Aşağıda köpekbalıkları kaçıştı. Ama sırtımı iyice dayamıştım kenara. Sal yeniden dengesini bulduğunda balık, ızgaraların ortasında hâlâ canlıydı. Can çekişen bir balık alışıl gelmişten daha uzağa ve daha yükseğe sıçrayabilir. Üçüncü darbe- nin kesin darbe olması gerektiğini biliyordum, yoksa avım kaçıp gidecekti.

Sıçradım ve avımın yanına atladım. Böylece yaka- lama şansım daha arttı. Gerekirse ayaklarımla, dizle- rîmle hatta dişlerimle kısıkrak yakalayacaktım. Bunun bir hayat memmat sorunu olduğunun bilincinde olarak ıskalamamak için sağlam biçimde yere basıp küreği var gücümle indirdim. Darbenin etkisiyle hayvan hareketsizleşti ve siyah bir kan sızıntısı salın suyunu boyadı.

Duyduğum kan kokusunu köpekbalıkları da aldı. O zaman, elimin altındaki bu iki kiloluk balık yüzünden denetleyemediğim bir korkuya kapıldım: Kan kokusundan deliye dönen köpekbalıkları salın altına vuruyorlar ve tekneyi bir o yana bir bu yana sallayıp duruyorlardı. Bir saniyede her şeyi tepetaklak edebileceklerini biliyordum. Göz açıp kapayana dek köpekbalığının iki çene kemiğinde bulunan üç sıra çelik diş dizisi tarafından paralanacaktım.

Gene de açlığını gidermek için gösterdiğim acelecilik, daha a<hr bastı. Balığı bacaklarım arasında sıkıştırdım. Yaban hayvanların saldırılarıyla sağa sola yatıp duran salı dengede tutmaya özen gösteriyordum. Hareket birkaç dakika sürdü. Sal dengesini bulunca, kanlı suyu boşaltıyordum. Suyun yüzeyi yavaş yavaş temizlendi' ve köpekbalıkları da yatıştılar. Ama uyanık

71

olmak zorundaydım: Korkunç bir köpekbalığı yüzgeci -şimdiye dek hiç görmediğim kadar kocaman- salın bir metre kadar yakınında belirmişti. Sakin sakin dolaşıyordu, ama kan kokusunu alırsa vuracağı darbeyle barınağımı devirebileceğini biliyordum. Bir sürü önlem olarak balığı temizlemeyi bitirdim. Yarım metre uzunluğundaki bir hayvan sert bir pul tabakası tarafından korunur. Pulları temizlemek isteyince, çelik parçalan gibi ete yapışık oldukları görülür. Anahtarlarımla kazımayı düşündüm, ama başarılı olamadım. Bu işleri yaparken daha önce hiç böyle bir balık görmediğimi anladım: Pullu zırhı parlak yeşildi. Çocukluğumdan beri yeşil renk bana hep zehiri çağırıyordu. Midem, bir lokma taze balığa kavuşma umuduyla nabız gibi atarken, bir an, bu garip hayvanın zehirli olabileceğini düşünerek duraksadım.

Zavallı bedenim

Yiyecek bulma umudu kalmazsa açlık dayanılır hale gelir. Salın içine oturmuş, yeşil ve parlak eti parçalamaya çalıştığım o anki kadar acımasız olduğumu hiç anımsamıyorum.

Birkaç dakika sonra, avımı yiyebilmem için daha sert ve acımasız davranmam gerektiğini anladım. Kalkıp tüm gücümle kuyruğunu çiğnedim ve sonra küreğin ucunu solungaçlarına soktum. Kalın ve sert deri balığı koruyordu. Kürekle oyarken sonunda solungaçları yırtmayı başardım. Balığın daha ölmediğini anlayıp kafasına bir kez daha vurdum. Solungaçların üstündeki bölümü kopartmaya* uğraştım, ama o sırada

72

parmaklarımdan akan kanın benim kanım mı, balığın kanı mı olduğunu anlayamadım. Ellerim yaralanmıştı, parmak uçlarımla cılk yara olmuştu. Kan, köpekbalıklarının açlığını depreştirdi. İnanılmaz gibi gelir, ama çevremdeki aç hayvanların dehşetini görünce kanlı etten tiksintim daha da arttı ve avımı martıya yaptığım gibi. köpekbalıklarına atmamak için kendimi güç tuttum. Bu dirençli ve ulaşılmaz gövde karşısında umutsuz ve mutsuz görüyordum kendimi.

Daha yumuşak bir yerini bulmak için dikkatle inceliyordum. Sonunda, solungaçların altında bir delik gördüm ve oradan parmağımı sokarak barsakları boşalttım. Balıkların iç organları yumuşak ve ince olur.

Söylenildiğine göre bir köpekbalığının kuyruğundan hızla çekerseniz hayvanın midesi ve barsakları ağızından çıkarmış. Cartagena'da kuyruğundan asılmış köpekbalıkları görmüştüm, siyah ve yapışkan bir bağırsak kütlesi ağızında sarkıyordu.

Ne mutlu ki benim balığın barsakları da köpekbalığıninkiler kadar yumuşaktı. Hemen içi boşalır. Dişi bir balıktı: Bir dizi yumurta vardı barsakları arasında. İşlem bitince ilk kez ısırıldım. Ama pullara diş geçiremedim. Gücümü toplayıp ikinci kez girişimde bulundum. Umutsuzca tüm gücümle ilk lokmayı kopartana dek ısırıldım ve sert, soğuk eti çiğnemeye koyuldum. Öğrenerek çiğniyordum, çünkü çiğ balık kokusu beni oldum olasıya tiksindirmişti. Ama tadı daha da kötüydü.

Kimse şimdiye dek canlı balık yememiştir. Yedi günden beri damağıma değen ilk besini gevelerken canlı bir balık yemek gibi tiksindirici bir iş yaptığımı farkettim.

73

İlk lokma bedenimde hemen bir rahatlama yaptı. İkinci lokmayı aldım ve çiğnemeye başladım. Az önce, bütün bir köpekbalığını yiyebileceğimi sanırdım. Oysa ikinci lokmadan sonra doyduğumu hissettim. Yedi günlük korkunç açlığım bir anda geçmişti. Kazadan önceki gücüme kavuşmuştum.

Bilmediğim ve o sırada bulduğum bir şey de, çiğ balığın açlığı giderdiği gibi susuzluğu da geçirdiydi. Hoşnut ve iyimserdim. Daha uzun süre yetecek kadar yiyeceğim vardı çünkü; yarım metrelik bu hayvandan ancak iki lokmacık koparmıştım. Serinde durması için, balığı gömleğime sarıp salın dibine yerleştirmeye karar verdim.

Ama önce balığı yıkamak gerekiyordu. Kuyruğundan tutup salın kenarından bir kez suya daldırdım. Ama kan pullar arasında pıhtılaşmıştı. Temizlemek gerekiyordu. Büyük bir saflıkla bir kez daha suya daldırdım. Ve işte o zaman köpekbalığının saldırdığını gördüm. Balığın kuyruğunu tüm gücümle tutuyordum. Köpekbalığı öylesine çekiyordu ki dengemi kaybettirdi. Salın kenarına savruldu, ama balığın kuyruğunu bırakmadım.

Vahşi bir haydan gibi savundum. Köpekbalığının ısrarak kolumu omzumdan koparabileceğini bir saniye bile düşünmedim. Var gücümle yeniden çektim; ama ellerim boştu. Köpekbalığı avımı kapmıştı. Kızgınlıktan ve umutsuzluktan çılgına dönüp bir kürek kaptım, salın yanından geçerken köpekbalığına bir tane patlattım. Bir sıçradı ve hınçla geri döndü, hızlı ve gürültülü bir diş darbesiyle küreğin yarısını kırıp yuttu.

74

Suyun rengi değişiyor

Kırık kürekle, öfkeli ve umutsuz bir biçimde suya vurmaya sürdürdüm. Benden tek yiyeceğimi atan köpekbalıklarından öcümü almam gerekiyordu. Denizde yedinci günümdü ve saat beşe yaklaşıyordu. Az sonra sürüyle köpekbalığı gelecekti. Şu iki lokma balık beni canlandırmıştı ve yiyeceğimi yitirmenin verdiği

kızgınlık mücadele için tuhaf bir güç veriyordu bana. Salda iki kürek daha vardı. Kırık küreği bırakıp ötekiyle köpekbalıklarına karşı savaşı sürdürmeyi düşündüm. Ancak korunma içgüdüğü öfkemi bastırdı: Öteki kürekleri de kırabilirdim; oysa. ilerde bu kürekler bana gerekebilirdi.

O akşam da öncekilere benzedi. Ama gece daha da karanlık oldu. Deniz kabarmıştı ve yağmur yağacak gibiydi. Az bir süre sonra içecek suyum olabileceğini düşünerek su toplamama yarayacak espadrilleri-mi ve gömleğimi çıkarttım.

Böyle havalara karada 'köpek havası' derler; denizde olunca buna 'köpekbalığı havası' demek doğru olacak. Saat dokuz olmadan dondurucu bir rüzgâr esmeye başladı. Salın dibinde boşu boşuna direnmeye çalıştım. Soğuk iliklerime işliyordu. Gömleğimi ve ayakkabılarımı giymek zorunda kaldım ve yağmur birden bastırırsa su toplayacak birşeyler bulundurma düşüncesin-

15

den vazgeçtim. Dalgalar 28 şubattaki kaza öncesi dalgalardan daha amansızdı. Sal, pis ve çırpıntılı denizde yüzen bir ceviz kabuğuna benziyordu. Uyuyamıyordum. Gırtlığıma kadar batacak biçimde suya uzandım; çünkü hava gitgide soğuyordu. Titriyordum. Isınmak için bir iki beden eğitimi hareketi yaptım. Olanaksız. Kendimi çok güçsüz hissediyordum. Kudurmuş dalgalar denize sürüklemesin diye salın kenarlarına tütündüm. Başımı, köpekbalığının kıldığı küreğe dayıyordum. Öteki iki kürek, salın altında saklıydı.

Geceyarısı olmadan rüzgâr daha da şiddetlendi. Gökyüzü iyice kapanıp kapkara oldu. Hava nemlendi fakat bir damla yağmur bile düşmedi. Geceyansından az sonra büyük bir dalga -muhribin güvertesini süpüren dalga kadar büyük bir dalga- salı bir muz kabuğu gibi kaldırdı, sonra tepetaklak etti.

Durumu ancak kaza günü olduğu gibi yüzerek su üstüne çıkarken anladım. Hırsıyla yüzdüm, havaya kavuşup gökyüzünü görünce korkudan öleceğimi sandım: Sal yok olmuştu. Kafamın üstünde büyük, kapkara dalgalar vardı ve Luis Rengifo'yu anımsadım. Hani şu kendisinden iki metre ötedeki sala ulaşamayan, besili, üstelik, iyi yüzücü olan Rengifo'yu. Şaşırmıştım ve salı ters yönde arıyordum. Bir metre ötemde sal yeniden belirdi. İki kulaçta sala ulaştım. İki kulaç atmak için iki saniye yeterdi, ama bu süre bana bir ömür gibi geldi. Öyle korkmuştum ki, bir sıçrayışta sırsıklam ve soluk soluğa barınağımın dibine düştüm. Kalbim gümbür gümbür atıyordu, soluk alıp veremiyordum.

76

Parlak yıldızım

Ahnyazımdan yakınacak bir şeyim yoktu. Eğer sal akşam beşte devrilseydi köpekbalıkları beni parçalar-. di. Ama geceyarısı hayvanlar sakindir. Özellikle de hava sertleşince.

Yeniden güven içinde olduğumu anlayınca, köpek- balığının kıldığı küreği sınıksız tuttuğumu gördüm. Her şey öylesine çarçabuk oldu bitti ki, hareketlerim içgüdüsel". Sonradan, suya düşerken küreğin kafama çarptığını, batmadan küreği yakaladığımı anımsadım. Sajda yalnızca bu kürek kalmıştı. Öbür ikisini dalgalar götürmüştü.

Bu tahta parçasını yitirmemek için, ızgaraların iplerinden birine bağladım. Deniz iyice kudurmuştu. Şansım vardı. Sal bir kez daha devrilirse bu kadar şanslı olamayacağımı düşünerek kemerimle ızgaraların iplerine bağlandım.

Dalgalar kenarlara vurmaya devam ediyordu. Sal öfkeli ve bulanık denizde oynayıp duruyordu ama, ben kendimi böyle bağlayarak güvenceye almıştım. Kürek de güvenilir bir yerdedi. Salın bir kez daha alabora olmasını engellemeye çabalarken az kalsın gömleğimle espadrillerimi yitireceğimi düşündüm. Eğer soğuk beni giyinmeye zorlamasaydı, gömlek de pabuçlar da salın dibinde olacaklardı ve devrilme sırasında küreklerle birlikte denize düşeceklerdi.

Öfkeli bir denizde bir salın tepetaklak olması doğaldır. Gerçekte sal dediğim, üstüne beyaz boya sürül-

1 " 77

! ^^^JB

muş bir bez kaplı mantardan dörtköşe bir çerçeve. Tabanı sabit değil, kenarlara sepet gibi bağlanmıştır. Sal birden dönebilir, ama zemini gene eski durumunu alır. Tek sakınca saldan fırlatılmaktır. "İzgaralara bağlı olduğum sürece, sal istediği kadar dönsün, düşme tehlikesi yok benim için." diye düşündüm.

Doğruydu, ama tüm tehlikeleri tasarlayabilmiş değildim. Birinci devrilmeden on beş dakika sonra, sal bir kez daha yükseldi. Önce nemli ve buz gibi havanın beni kaldırdığını hissettim, sonra rüzgâr bir an boşlukta tuttu. Önümde uçurumu nördüm ve salın hand ya-na devrileceğini anladım. Dengelemek için ters tarafa gitmek istedim, ama beni ızgaralara bağlayan kemer hareketimi engelledi. Aynı anda sahn devrildiğini anladım. Dipte sala bağlı boğulmak üzere olduğumu far-kettim, ellerim kendimi çözmek için kemerin tokasını arıyordu.

Umutsuzca ama kendimi kaybetmemeye çalışarak, tokayı açmayı denedim. Sınırlı bir sürem olduğunu biliyordum: Sağlamken suyun altında seksen saniyede kalabilirim. İzgaraya bağlı okluğumu anlar anlamaz soluğumu tutmuştum. En az beş saniye oluyordu. Bir elimi belimde dolaştırıp bir saniyede el yordamıyla kemeri buldum. Bir saniyede de tokayı buldum. Ötekî elimle de sala asılarak kemerin gerginliğini azaltmaya

çabalıyordum. Tutunacak yeri bulmakta geciktim. Bulunca sol kolumun olanca gücüyle kendimi sala doğru çektim. Sağ elim kemerin tokasını yokladı ve çabucak söktü. Toka açılınca elimi bırakmadan bedenimi dibe doğru ittim, kendimi kurtarmıştım. Ciğerlerim patlamak üzereydi. Son bir çabayla, iki elimle salın kenarlarına yapıştım ve tüm gücümle kendimi as-

78

tim. Hâlâ soluk almıyordum. Ama, altında kapalı kaldığım salı bana doğru yatırmaya vetmedi ağırlığım. Ağzıma su giriyordu. Susuzluktan kurumuş gırtlığımı çok kötü yakıyordu tuzlu su, ama ben pek farkına varmıyordum. Önemli olan salı bırakmamaktı. Kafamı sudan çıkarıp bir soluk almayı başarabildim. İyice bitkindim. Sala çıkacak gücü bulamayacağımı sandım. Öte yandan birkaç saat önce köpekbalığı kaynayan bu sudan da korkuyordum. Bugünün yaşamımda en çok kahramanlık gösterdiğim gün olduğuna inanarak son gücümü toplayıp kendimi sala doğru çektim ve bitik bir durumda içeri yığıldım.

Sırtüstü uzanmış, boğazım ağrılar içinde, parmak uçlarım yaralı ve çırpıntılar içinde öyle ne kadar kaldığımı söyleyemem. Kafamda yalnızca iki düşünce olduğunu biliyorum: Ciğerlerimi dinlendirmek ve salın yeniden devrilmesini engellemek.

Sabah güneşi

Denizde sekizinci günüm başladı. Fırtına şafağı. Yağmur yağsa. su toplayacak gücüm yoktu. Yağmurun beni dinçleştirdiğini sezinliyordum. Oysa, havadaki nemin sağanağın eli kulağında olduğunu göstermesine karşın bir damla bile düşmedi. Deniz ancak sekiz saat sonra duruldu. Güneş doğdu ve gökyüzü çivit mavisi rengini aldı.

Yorgunluktan bitmiş durumda, salın kenarından uzanıp birkaç yudum su yuttum. Artık deniz suyunun organizma için zararlı olmadığını biliyorum. Ama o sırada bunu bilmiyordum ve çaresiz kalıp gırtlığım çok

79

ağrıyınca bu yola başvuruyordum. Yedi gün susuz kalınca susuzluk başka bir duygu uyandırıyor, gırtlakta ve göğüs kemiğinde ve özellikle de köprücük kemikleri altından gelen sancılarla kendini belli ediyor..Bu da solunumun tıkanacağı korkusunu varatıyor. Deniz su-yu susuzluğumu gideriyordu.

Fırtınadan sonra deniz, tablolarındaki gibi masmavi olur. Kıyı yakınlarında kasırganın söküp attığı kökler, ağaç gövdeleri yüzer, martılar yeniden uçmaya başlar. O sabah da, su yüzeyi madeni bir renk aldı ve sal düz bir çizgi üzerinde bir engelle karşılaşmadan kaydı gitti. Hafif bir esinti hem bedenimi hem de kafamı rahatlattı. Koyu renk tüylü, iri ve yaşlı bir martı sal üstünde süzüldü. Artık kuşum yoktu: Kıyıda çok uzakta değildim. Birkaç gün önce yakaladığım martı çok gençti. O yaşta martıların uçuş güçleri çok fazladır. Karadan binlerce mil uzakta, açık denizlerde görülür genç martılar. Ama, salın üstünde uçan martı gibi yaşlı ve ağır' bir martı karadan o kadar uzaklaşamaz.

Yeniden direnecek güce kavuştuğumu gördüm. • Kazanın ilk dönemlerinde olduğu gibi ufku taramaya başladım. Her yandan sürüyle martı yaklaşıyordu.

Martıların varlığı hoşuma gidiyordu. Aç değildim ama sık sık deniz suyundan yudumlar alıyordum. Tepemde uçuşarak bana eşlik eden bu martılar arasında artık kendimi yalnız saymıyordum. Mary Address'i anımsadım. Ne yapıyordu acaba? İzlediğimiz filmlerin konuşmalarını çevirmek için bana yardım ederken-ki sesini anımsadım. Meğer Mary de o gün -martılarla dolu gökyüzünden başka bir neden olmaksızın onu düşlediğim tek gün- Mobil'deki Katolik kilisesinde

4

benim ruhuma ayin yaptırıyormuş. Bu ayin -bana Cartagena'ya yazdığına göre- kayboluşumun sekizinci günü yapılmış. Ruhumun huzur içinde olması için. Ama bedenimin de rahat etmesi için dua etmiş olacaklar ki, Mary Address'İN Mobil'de, kilisede ayinde olduğu sabahı düşündüğümde, benim de sıralarda denizde, karanın yakınında olduğumu bildiren martıları seyrederek mutlu olduğumu anımsadım.

Hemen hemen bütün gün boyunca salın kenarına oturup ufka baktım. O gün şaşırtıcı bir aydınlık vardı. Elli mil öteden karayı görebileceğime inanmıştım. Sal, iki kişinin kürek çekmesiyle sağlanacak olandan, daha yüksek bir hızla yol alıyordu. Çarşaf gibi ve mavi bir denizde, motor takılmış gibi, düz bir çizgi üzerinde yol alıyordu.

Bir salda yedi gün kaldıktan sonra, suyun renginde ortaya çıkan en ufak bir renk değişimini bile anlıyor insan. 7 martta, saat üç buçukta, suyun renginin . mavi değil de koyu yeşil olduğu -bir bölgeye girdiğimi ' farkettim. Bir an ayırım çizgisini gördüm: Bir yanda yedi gün boyunca bakıp durduğum mavi alan; öte yanda, görünüşte daha yoğun olan yeşilimsi alan. Gökyüzü, alçaktan uçtukları için güçlü kanatları arasını kafama çarpan martılarla doluydu. Bunlar çok açık belirtilerdi: Şu suyun renginin değişmesi; bir sürü martı, gece olur olmaz kıyının ilk ışıklarını görmeye hazır olmamı bildiriyordu.

80

81

10

Yok oldu umutlar, gelsin ölüm

Denizde sekizinci gecemde uyumak için kendimi zorlamama gerek kalmadı. İhtiyar martı saat dokuzda salın kenarına kondu ve sabaha dek orada kaldı. Alnımı, elimde kalan küreğe dayamıştım. Hani şu köpek-bahğının parçaladığı küreğe. Gece sakindi ve sal dosdoğru belli bir noktaya doğru ilerliyordu. Suyun rengindeki değişim ve ihtiyar martı gibi belirtilerden ertesi sabah karayı göreceğime inanmış, "Acaba yaklaştığım nokta neresi?" diye soruyordum kendi kendime. Rüzgârın salı sürüklediği yer üstüne en küçük bir fikrim yoktu. Hem acaba sal başlangıçtaki doğrultusunda mı ilerliyordu? Uçakların yolunu İzlemişse Kolombiya kir yılarına çıkması olasıydı. Ama pusulasız bunu nasıl anlamalı? Düz bir çizgi üstünde güneye sapmışsa kuşkusuz Kolombiya'nın AntilJer denizindeki kıyılarına ulaşacaktı. Ama aynı biçimde kuzeye doğru da gidebilirdi. Gerçekten nerede bulunduğumu anlamam olanaksızdı.

Geceyansından önce, uykusuzluktan yıkılmak üzereyken, martı yaklaştı ve kafamı gagalamaya başladı. Canımı acıyordu. Saçlarımın altındaki deriyi incitmeden, yavaş yavaş gagalıyordu. Beni okşadığı sanılabildi. Martı öldürmek bir denizciye yakışmaz diyen silah

82

subayımızı anımsadım ve küçük martıyı boşu boşuna boğazladığım için pişmanlık duydum.

Şafak şokene dek ufku gözledim. O gece soğuk, etkili olmadı. Ama herhangi bir ışık görmedim. Sal, aydınlık ve sakin bir denizde kayıp gidiyordu, ama yıldızlardan başka bir aydınlık yoktu çevremde. Kıpırdamadan durduğum zaman martı da uyur gibi duruyor-

. du. Salın kenarına dayalı kıpırtısız durup kafamı öne eğiyordum, martı da bana öykünüyordu. Ben kıpırdar J kıpırdamaz o da sıçrayıp kafamı gagalamaya başlıyor-
- du.

Şafak sökünce, konumumu değiştirip ayaklarımı martıdan yana çevirdim. EspadriIerimi gagaladığını hissettim. Sonra, salın kenarında sıçraya sıçraya yaklaştı. Hiç kıpırdamadan durdum. O da kıpırdamadı. Neden sonra başımın yanına geldi ve bir daha hiç hareket etmedi. Ben başımı oynatınca, saçlarımı, neredeyse sevecenlikle, gagalıyordu. Bu yavaş yavaş bir oyuna dönüştü. Birçok kez konumumu değiştirdim. Her defasında da martı gelip şakağımın kenarına yerleşti. Gün ağannca, hiçbir kurnazlığa başvurmadan, elimi uzatıp boynundan yakaladım.

Öldürmeyi düşünmüyordum. Deney böyle bir kurbanın gereksizliğini göstermişti. Karnım açtı, ama tüm "ece boynca hiçbir saldırganlıkta bulunmadan bana eşlik eden bu dost hayvanla açlığını bastırmayı düşünmüyordum. Onu yakaladığımda, kanatlarını açtı, çırpınıp kurtulmaya çalıştı. Bir anda hareketsiz kılmak için, kanatlarını boynunun üstünde birbirine yapıştırdım. İşte o zaman kafasını kaldırdı ve ben günün ilk ışıklarında, saydam gözlerindeki korkuyu gördüm. Öldürmeyi düşünmüş olsaydım bile iri, hüzünlü gözle-

83

rini görmek, tasarımı engellemeye yeterdi.

Güneş erken doğdu; o kadar sıcaktı ki saat yediden başlayarak ortalık kaynamaya başladı. Avucumda martı salda yatıyordum. Deniz bir gün önceki gibi yeşildi, ama nereye bakılırsa bakılsın karadan iz yoktu. Hava boğucuydu. Tutsağımı koyverdim. kafasını sallayıp gökyüzüne doğru kaçtı. Bir süre sonra arkadaşlarına katılmıştı.

O sabah -denizde yedinci sabahımda- güneş önceki günlerden daha da yakıcıydı. Ciğerlerime güneş çarpmamasına özen göstermiştim, ama gene de sırtım kabuk kaplıydı. Dayandığım küreği çekip suya dalmak zorunda kaldım, çünkü kollarım gibi. yanık olan omuzlarımın tahtaya değmesine dayanamıyordum. Derime değen parmaklarım kor etkisi yapıyordu. Gözlerim tahriş olmuştu ve bir noktaya baktığımda hava ışıklı dairelerle dolup gözlerimi kör ediyordu. Fiziksel duru-mumdaki çöküntüyü o zamana dek anlayamamıştım. Bedenim güneş ve deniz tuzunun etkisiyle açık yaralarla kaplıydı. Hiç çaba harcamadan uzun şeritler halinde kollarımın derisini yolabiliyordum ve açıkta kalan kırmızı kaygan alan acıyla seğiriyor ve gözeneklere kan doluyordu.'

Sakalımı unutmuşum. On bir gündür tıraş olmadığım için boynuma dek uzamıştı. Derim öylesine yanıyordu ki bu gür kıllara dokunamıyordum. Yüzümün zayıflığını, kabarıkların şişirdiği zavallı bedenimi düşünürken, bu yalnızlık günlerimde ne denli acı çektiğimi gördüm. Yeniden umutsuzluğa kapıldığımı farkettim. Öğle olmuştu ve görünürlerde kıyı yoktu. Tüm karaya ulaşma umudumu yitirdim. Sal istediği kadar tam yol gitsin, hiçbir yönde kıyı görünmediğine göre geceden

84

önce kıyıya ulaşmak olanaksızdı.

"Ölmek istiyorum"

Yaklaşık on iki saatte oluşan sevincim, bir dakikada hiçbir iz bırakmadan yok oldu. Her türlü önleme boş verdim. Dokuz günden beri Ük kez, güneşin altında yüzükoyun yattım. Geceye dek bu durumda kalırsam soluk tikanımıyla öleceğimi biliyordum.

Bir an gelir, insan artık hiç acı duymaz olur. Duyarlılık biter, bilinç körelir, zaman ve uzam kavramı tümüyle yitirilir. Kollarım salın kenarına, çenem kollarıma dayalı durumda yatarken önceleri güneşin insafsız acılarını hissettim. Birkaç saat havada ışıklı delikler varmış gibi geldi. Bitkin durumda gözlerimi kapadım, ama güneş artık yakmıyordu, ne açlık ne de susuzluk duyuyordum; yaşama ve ölüme karşı kayıtsızlıktan başka hiçbir duygu yoktu içimde. Evet ölüyordum. Bu düşünce de içimi tuhaf ve kasvetli bir umutla dol-duruyordu. Gözlerimi açtığımda kendimi Mobil'de buldum. Boğucu bir sıcak vardı ve muhripteeki öteki arkadaşlar ve biz, çamaşırlarımızı satın aldığımız Yahudi dükkâncı Massey Nasser'le birlikte Kolombiyalı denizcilerin bir açık hava gösterisini izliyorduk. Bana kartpostalları armağan eden oydu. Onarım tersanelerinde geminin geçirdiği sekiz ay boyunca Massey Nasser zamanın büyük bir bölümünü bizi ağırlamaya ayırmıştı, biz de buna karşılık sürekli ondan alışveriş ediyorduk. İspanyolca konuşulan bir ülkeye ayak basmamış olmasına karşın, dilimizi düzgün konuşuyordu.

85

tğğâ

!

O gün de, hemen hemen tüm cumartesiler gibi. yalnızca Yahudilerin ve Kolombiyalı denizcilerin geldiği kahvedeydik. Gene her cumartesi olduğu gibi aynı kadın ahşap bir sahnede, sinemalarda gördüğümüz Arap dansözler gibi göbeği çıplak, yüzü örtülü kıvırtıp duruyordu. Teneke kutulardan bira içilerek alkışlıyorduk. En keyiflimiz, bize ucuz ama nitelikli çamaşırlar satan Massey Nasser'di.

Bilmiyorum Mobil'deki bu şenliğin büyüü altında ne kadar kaldım. Tek bildiğim, salın içinde bir sıçradığımda akşam olduğuydu. Yaklaşık beş metre ötemde, benekli kafalı, büyük ve sarı bir deniz kaplumbağası, kocaman cam bilyeleri andıran anlamsız gözlerle bana bakıyordu. Varlığı ürkütücüydü. Önce yeni bir sanrı gibi geldi, şaşkın şaşkın doğruldum. Kıpırdadığımı görünce, yaklaşık dört metre uzunluğundaki dev yaratık ortalığı köpük içinde bırakıp daldı. Kâbus muydu yoksa gerçek miydi? Bugün bile kesinlikle söyleyemem bunu, ama sarı canavarı iğrenç ve cırtlak renkli kafası suyun dışında, birkaç dakika salın önünde yüzerken gördüğümü biliyorum. Sala çarpmış mıydı, yoksa sal eksenini çevresinde kendi kendine mi dönüyordu?

Dehşetengiz görüntü korkumu yeniden canlandırdı. Korku da beni yeniden yüreklendirdi. Kürek parçasını kaptım, oturup canavara, ya da salı devirmek isteyecek öteki hayvanlara karşı savaşmak için hazırlandım. Saat beş oluyordu. Dakik köpekbalkları su üstüne çıkıyorlardı.

Günleri yazdığım yere baktım ve sekiz çizgi saydım. Bu sabah hiçbir şey çizmediğimi anımsadım.

Anahtarlarımla bir çentik daha attım. İnançla "sonun-

86

cusu." diye düşündüm. Ölmemin yaşamaktan daha kolay olduğu gerçeği karşısında istekle umudun kısılcacına giriyordum. Daha birkaç saat önce ölümü seçmişim, oysa hâlâ hayattaydım. Elimde bir kürek parçası, canımı kurtarmak için savaşmaya hazırdım. Beni artık iigilendirmeyen tek şey uğruna savaşmaya hazırdım.

Esrarengiz kök

Bu yakıcı güneş, umutsuzluk ve ilk kez dayanılmaz boyutlara ulaşmaya başlayan susuzluk içinde, inanılmaz bir şey buldum: Salın altındaki ağda, Boyaca "da şimdi adını unuttuğum bir boya yapımında kullanılanlara benzer kırmızı bir kök vardı. Ne zamandan beri oradaydı? Denizde bulunduğum dokuz gün boyunca su üstünde en küçük bir bitki kırıntısı bile görmemişim. Oysa ağın deliklerine, açıklayamasam da, çevrede göremediğim kara parçasının açık belirtisi olan otuz santim uzunluğundaki bu kök takılmıştı.

Aç, ama açlığını düşünenecek gücüm olmaksızın, içgüdüsel olarak ısırardım kökü. Tadı kan gibiydi. Boğazımı serinleten kalın ve tatlı bir yağ yayıldı ağızıma. "Zehir tadı." diye düşündüm; ama igri büörü tahta parçası-nı son lifine dek yemeyi sürdürdüm.

Yemeği bitirdim, ama açlığını bastıramadım. Gerçekte bu kökün bir zeytin dalı olduğunu düşündüm; çünkü dinsel öyküyü anımsamıştım: Nuh Peygamber gemiden güvercini salınca kuşgemiye gagasında birzeytin dalıyla dönmüştü, bu dai suların çekildiğini gösteriyordu. Güvercinin zeytin dalı, dokuz günlük açlığını biraz olsun unutturan ağaç parçasına benziyordu.

87

Denizde bir yıl kalınabilir, ama bir gün gelir daha fazla kalmak olanaksızdır. Bir gün önce güneşin karadan doğacağını düşünmüştüm. Oysa yirmi dört saat geçmişti ve yalnızca su ve gökyüzüyle çevriliydim. Artık bir şey umduğum yoktu. Denizde dokuzuncu ge-cemdi. "Öleli dokuz gece olmuş." diye düşündüm dehşetle. Aynı saatlerde aile dostlarımızın Bogota'da 'Olaya mahallesindeki evimde toplandıklarından emindim. Ruhuma dua etmek için toplanacakları son geceydi. Yarın beni anmak için hazırlanmış köşeyi de kaldırırlar ve ölümüne yavaş yavaş alışırlardı.

Birinin beni anımsayıp aramaya koyulabileceği umudunu hiç yitirmemişim. Ama bu gecenin, ailem için ölümümün dokuzuncu ve son veda gecesi olduğu düşüncesiyle denizde tümüyle unutulduğumu anladım. Başıma gelecek en iyi şey ölmektir. Salın dibine yattım. Yüksek sesle şu sözleri söylemek istedim: "Artık bir daha kalkmıyorum." Ama sesim gırtlığıma takıldı. Çocukluğumdaki okul geldi gözlerimin önüne. Meryem

Ana'mın madalyonunu dudaklarıma götürdüm ve içimden dua etmeye koyuMum. Kendimi daha iyi hissettim, ölmekte olduğumu biliyordum.

88

11

Onuncu gün, yeni bir sanrı: Kara

Dokuzuncu gecem hepsinin en uzununu oldu. Sala uzanmıştım; küçük dalgalar kenarlara çarpıp kırılıyordu. Ama kendimi denetleyemiyordum. Kafamın yakınında patlayan her dalgada felâket yineleniyordu. Ölmek üzere olanların "yaşamları gözlerinin önünden geçer" derler. Benim başıma da aynı şey geldi. Öğlen. Yeniden muhripte dim, kış tarafta Ramon Herrera ile birlikte buzdolapları ve çamaşır makineleri arasında yatmıştık ve nöbet yerinde Luis Rengifo'yu görüyordum. Sala her dalga vuruşunda yükün kaydığını hissediyor, denize yuvarlanıyor ve su üstüne çıkmak için yüzüyordum.

Denizdeki dokuz günlük yalnızlığım, sıkıntım, açlığım, susuzluğum dakika dakika, perdedeki bir film netliğiyle gözlerimin önünden geçiyordu. Önce düşüşüm; sonra arkadaşlarım ve salın çevresindeki bağırsmaları; sonra açlık, susuzluk, köpekbalıkları ve Mobil anıları. Düşmemek için binbir önlem alıyordum. Kendimi, muhribin kış tarafında, dalgaya kapılıp gitmemek için bağlanmaya çalışırken görüyordum. Öyle sıkı bağlanıyordum ki el ve ayak bileklerim, özellikle de sağ dizim acıyordu. Gene de ipin sağlam düğümünü çözen bir dalga beni denizin dibine sürüklüyordu. Kendimi toparlayınca yüzerek havaya ve ışığa kavuşu-

89

yordum. Ve soluğum kesiliyordu.

Birkaç gün önce kendimi sala bağlamayı düşünmüştüm. Bu gece de aynı şeyi yapmam gerekirdi; ama kalkıp ızgaraların ipini arayacak gücüm kalmamıştı. Düşünemeyecek durumdaydım. Dokuz gündür ilk kez durumumu değerlendirme yeteneğimi yitirmiştim. Bulduğum durumda, dalgalara kapılmayışımı bir mucize gibi görüyordum. Denize sürüklensem farkına bile varmazdım. Gerçek, sanrılarımınla karışıyordu. Eğer bir dalga salı devirseydi gene bir kâbus gördüğümü düşünecek -o gece sık sık olduğu gibi- muhripten düştüğümü sanacaktım. Suya düşünce, dokuz gündür beri sabırla beni beklemiş olan köpekbalıklarına yem olacaktım. Parlayan yıldızım beni bir kez daha korudu. Bilincimi yitirmiştim ve yalnızca dokuz günlük yalnızlığımı yeniden canlandırmayı düşünüyordum. Oysa, bir iple kendimi sala bağlamış olsaydım da aynı ölçüde güvence içinde olacağımın farkına sonradan vardım.

Şafakta rüzgâr buz gibi oldu. Ateşim vardı. Yanık bedenim titriyordu, tepeden tıyağa ürperiyordum. Sağ dizim yeniden acımaya başladı. Tuzlu su yarayı ilk günkü gibi cılk bırakıp iyileştirmeden kurutmuştu. O güne dek kabuğunu koparmamaya özen göstermişim. Ama o gece salın içine yüzükoyun yattığımda dizim tahtaya değiyordu ve yara anlatılmaz biçimde canımı yakıyordu. Ama şimdi bu yaranın hayatımı kurtardığını düşündürecek birçok neden var. Karanlıkta kendimden geçmişim; yara zonklamaya başlayınca yeniden yaşadığının bilincine vardım. Ateş gibi yanan yüzümde soğuk rüzgârı duydum. Birkaç saatten beri bir sürü karışık şey düşündüm. Ya arkadaşlarımla ge-

90

4

vezelik ettim ya da Mary Address'le bangır bangır müzik çalan bir yerde dondurma yedim.

Belirsiz bir süre geçti ve kafam çatlayacak sandım. Şakaklarım zonklıyor, kemiklerim sancıyordu. Yaralı şiş dizim felç olmuştu ve sanki gövdemden daha büyükmüş gibi geliyordu bana.

Güneş doğduğunda salda olduğumun farkına vardım. Ne zamandan beri saldaydım? Belleğimi zorlayarak, salın kenarına dokuz tane çizgi attığımı anımsadım. Ama son çizgi hangi günümüdü? Ağa takılan kökü yediğim o öğleden sonra, bana çok uzakta kalmış gibi geldi. Düş mü görmüştüm? Hayır. Çünkü daha ağızda kökün şurubumsu tadı vardı, ama ne yediğimi düşündüğümde kökü hiç anımsamıyordum. Açlığımı giderememişti. Tümünü yemiştım, ama bitkin be-denimdeki midem gene de doymamıştı.

Bu bir damla yemeği yiyeli kaç gün olmuştu? Güneşin doğduğunu biliyordum, ama salın içinde böylesine bitkin, kara parçasından daha açık seçik bir biçimde görülen ölümü kaç gecedir beklediğimi söyleyemezdim. Gökyüzü kırmızıJaştı. Bu da kafamda yeni bir karışıklığa neden oldu. Gerçekten yeni bir gün mü başlıyordu, yoksa gece mi olmak üzereydi?

Kara!

, Dizimdeki dayanılmaz sancı yüzünden, durumumu değiştirip sırtüstü dönmek istedim. Gücüm öylesine azalmıştı ki ayağa kalkmak bana olanaksız görünüyordu. Yaralı bacağımı kırırdattım, salın dibine dayanarak doğruldum ve kendimi sırtüstü yere bıraktım.

91

Gözlerim gökyüzünde, başım salın kenarına dayalı durdum. Gerçekten güneş doğuyordu. Saate baktım, .ama karayı görme konusunda tüm umutlarımı yitirmiştim. Koyu kırmızıdan uçuk maviye dönüşen gökyüzüne

bakmayı sürdürdüm. Hâlâ rüzgâr esiyordu. Ateşim olduğunu farkediyordum ve dizimin ağrısı da gitgide artıyordu.

Hâlâ ölçmemiş olmam dayanılmaz geliyordu bana. Tükenmişim, ama yaşıyordum. Bu gerçek bende tam bir boşverme duygusu uyandırdı. Dün gecenin ölüm gecem olacağını sanmışım. Oysa yaşamayı, bu salda acı çekmeyi sürdürüyordum. Dayanılmaz bir güneş ve akşam beşten sonra çevreme doluşacak bir köpekbalığı sürüsüyle ötekilere eklenecek yeni bir günün, bomboş bir günün doğuşuna tanık oluyordum.

Gökyüzünün mavisi yoğunlaşınca ufku inceledim. Su çepeçevre yeşil ve sakindi. Ama salın karşısında, sabahın alacakaranlığında, uzun ve kesintisiz bir şekil farkettim. Pırl pırl gökyüzünde hindistancevizi ağaçlarının silüetleri seçiliyordu.

Bir gün önce kendimi MobiVde açık havada göbek dansı seyredirken görmüştüm. Sonra dev gibi sarı bir deniz kaplumbağası beni korkuya düşürmüştü. Gece boyunca da önce Bogota'daki evimde, sonra da okulumda ve muhripte arkadaşlarımla görmüştüm kendimi. İşte şimdi de gözlerimin önünde kara belirmişti. Dört beş gün önce, böyle bir sanrı beni sevinçten deliye çevirirdi. Salı bir yana bırakır, kıyıya çabucak ulaşabilmek için kendimi suya atardım.

Ama seraplara karşı aşılarmışım. Hindistancevizi ağaçları da gerçek olmayacak kadar açık seçikti. Üstelik uzaklıkları da durmadan değişiyordu. Kimi za-

92

man salın çok yakınmdaymış gibi görünüyorlar, kimi zaman da iki üç kilometre uzaklaşıyorlardı. Bu nedenle bir sevinç duymaktansa, sanrıların etkisiyle çıldırmak yerine yeniden ölme isteği içine gömüldüm. Bakışlarımı gökyüzüne çevirdim: Çivit rengi gök kubbede bir tek bulut bile yoktu.

Beşe çeyrek kala güneş bütün görkemiyle ufku aydınlattı. O zamana kadar hep gecedden korkmuştum, ama bu yeni günün güneşi bana daha da korkunç göründü. Yaralı derimi acımasızca ısırın ve beni açlıktan ve susuzluktan çıldırtan büyük bir düşmandı. Güneşe ilendim. Yeni başlayan güne ilendim. Açlıktan ya da köpekbalıklarınca parçalanarak ölmeyi kabul etmem daha kolayken, bu geçirdiğim dokuz güne dayanmamı sağlayan yazgıma ilendim.

Yeniden kötüleştim; sırtımı dayamak için salın dibindeki kırık küreği aradım. Hiç sert yastıkta uyuyamazdım. Ama içinde bulunduğum durumda, başımı dayamak istediğim, köpekbalıklarının parçaladığı şu tahta parçasını bulamamak beni sinirlendiriyordu.

Kürek, dipte. ızgaraların iplerine bağlı duruyordu. Çözdüm ve sancıyan omuzlarımın altına kaydırdım, başımı da dik duracak biçimde salın kenarına yaslardım. İşte o sırada, yükselmekte olan kızgın güneşe karşı kıyının yeşil ve uzun profilini açık seçik gördüm.

Saat beş olmak üzereydi. En aydınlık sabahlardan biriydi ve hiçbir kuşkuyla yer yoktu. Bu, gerçekten karaydı. Birdenbire geçmiş günlerin bütün bastırılmış sevinçleri -uçakların, gemi ışıklarının, martıların ve suyun renginin yol açtığı sevinçle- yeniden doğdu.

Eğer aynı anda sahanda iki yumurta, bir parça et,

93

sütlü kahve İle ekmek yeseydim -muhripteki kahvaltımızı bunlar oluşturuyordu- belki de gerçekten kara olduğunu sandığım şeyi gördükten sonraki kadar ean-lanmazdım. Bir sıçrayışta ayağa kalktım. Kıyı ve hindistancevizi ağaçları, açıkça görünür biçimde önümde uzanıyordu. Evleri görmüyordum. Ama sağ tarafta, yaklaşık on kilometre ötede güneşin ilk ışınları tepelerin üstünden madeni bir parıltı yansıtıyordu. Sevinçten deliye dönmüş bir biçimde kürek parçasına sarıldım ve salı doğruca kıyıya yönelmeye uğraştım.

Hesaplarıma göre sal kıyıda iki kilometre uzaklıktaydı. Ellerimde hiç derman kalmamıştı ve hareket etmek sırtımı acıtıyordu. Ama karayı görünce çaba harcamaktan vazgeçmek için mi direnmişim dokuz gün -doğanla birlikte on gün- boyunca? Kan ter içindeydim. Serin sabah rüzgârı terimi kurutuyor ve kemiklerimde dayanılmaz sızılara neden oluyordu, ama var gücümle kürek çekiyordum.

Peki ama kara«nerede?

Benimki gibi bir sala kürek hiç uymuyordu. Suyun derinliğini bile ölçmeme yaramayan bir tahta parçasıydı kürek. İlk dakikalarda, heyecanın verdiği garip bir güçle ilerlemeyi başardım, ama çabuk tükendim. Bir an küreği kaldırdım ve gözlerimin önünde büyümekte olan bitki örtüsünü seyrettim. Kıyıya paralel bir akıntı sah kayalıklara doğru itiyordu.

Küreklerimi kaybettiğim için üzüldüm. Bir teki olsaydı, ama şimdi kullanmakta olduğum, köpekbalıkları tarafından parçalanmış kürek gibi değil de sağlam

94

bir tane olsaydı akıntıyı yenebilirdim. Arasına salın kendiliğinden kayalıklara varmasını bekleyecek sabrım olduğunu düşünüyordum.

Kayalar, sabah güneşi altında sivri tepeleri olan madeni dağlar gibi parlıyordu. Oysa karaya ayak basmadığım için umutsuzlanmışım, bu da benim için bir şans oldu; sabretmeye boş verdim. Sonradan öğrendim ki Punta Caribana kayalıklarının oradaymışım ve eğer kendimi akıntıya bıraksaydım parçalanarak ölecektim.

Gücümü denemeye karar verdim. Kıyıya ulaşmak için iki kilometre yüzmem gerekiyordu, bu da normal olarak bir saatten az bir süre isterdi. Oysa ben on gün boyunca biraz balık ve bir kökten başka bir şey yemeden, yaralı bir diz ve güneş yanığı içinde bir gövdeyle ne kadar yüzebileceğimi bilmiyordum. Ama gene de tek kurtuluş yoluymdu. Hiç düşünmeden, köpekbalıklı-rını aklıma getirmeden, küreği bıraktım, gözlerimi kapadım ve suya atladım.

Soğuk suya girince canlandım, ama dalgalardan karayı göremiyordum. Öte yandan iki yanlışlık yaptığımı hemen anladım: Gömleğimi çıkarmamış, espadril-lerimi de bağlamamıştım. Batmamak İçin debelendim. Yüzmeye başlamadan gömleğimi çıkardım ve sıkıca belime bağladım, ayaklarımın bağlarını da sıktım. Sonra, karayı görmeksizin, önce büyük bir hızla, sonra attığım her kulacın «üçümü biraz daha azalttığı-nı anlayarak daha ağır yüzmeye başladım.

Dört beş metre yüzdüm yüzmedim, Meryem madalyonumla zincirim çözüldüğünü farkettilim. Durdum ve yeşil sulara gömülmeden önce yakalamayı başardım. Cebime atacak zamanım olmadığından dişleri-
95

min arasına alıp yeniden yüzmeye koyuldum.

Giderek gücüm azalıyordu ve hâlâ karayı göremi-yordum. Yeniden korkuya kapılır gibi oldum: Belki, belki değil kesinlikle bir sanrıya kurban gitmişim. Serin su canlandırmış, kendimi toparlamıştım ve çılgın gibi hayali plaja doğru yüzüyordum. Saldan oldukça uzaklaşmıştım artık. Geri dönmek olanaksız gibi görünüyordu.

96

12

Yabancı bir ülkede yeniden hayata dönüşüm

Kara görüldüğünde on beş dakikadır hırsıyla yüzüyordum. Daha en az bir kilometre vardı, ama artık serap gördüğümü sanmıyordum. Güneş, hindistancevizi ağaçlarının tepelerini parlatıyordu. Kıyıda tek ev bile yoktu. Ne bir köy, ne de denizden görünen bir ev. Ama gerçekten de karaydı.

Yirmi dakika durmadan kulaç atmak tüketti beni, gene de kıyıya varacağımdan emindim. Gücümü yitirecek heyecanımı dizginlemeye çalışarak güvenle yüzüyordum. Yaşamımın yarısını suda geçirdim, ama iyi bir yüzücü olmanın önemini en iyi o 9 mart sabahı anladım. Yorgunluğum giderek artarak kıyıya doğru durmadan yüzüyordum. İlerledikçe hindistancevizi ağaçlarını daha iyi seçiyordum.

Birden ayağımı bile basabileceğimi düşündüğümde güneş iyiden yükselmişti. Boy verdim, ama ayağımın altında kumları hissedemedim. Sağ bir kıyıda olmadığım çok açıktı. Kıyıya çok yaklaşıp dek derinlik boyu geçiyordu, bu nedenle yüzmeyi sürdürmem gerekiyordu. Ne kadar yüzdüm bilmiyorum, ama güneş gitgide beynimi daha çok yakıyordu. Ancak, acı vermek-; ten çok kaslarımı uyarıyordu güneş. Soğuk suda ilk metrelerde kramp girmesinden çekinmişim. Ama bedenim çabuk ısındı. Su daha sıcak gelmeye başladı ve
97

susuzluğumu ve açlığımı bastıran bir inançla ilerlediğim duygusuna kapıldım.

İkinci kez derinliğin boyuma gelip gelmediğine baktığımda ılık sabah güneşi altındaki yoğun bitki örtüsünü rahatlıkla seçebiliyordum. Evet kara. Ayaklarımın altındaydı. Denizde on gün başıboş dolaştıktan sonra adım atmak tuhaf bir duygu uyandırıyor.

Oysa, işin en güç yanını gerçekleştirmem gerektiğini çabuk anladım. Tükendiğim için ayakta duramı-yordum. Geri çekilen dalgalar beni de sürüklüyordu. Meryem madalyonumu dişlerimin arasında sıkıyordum. Giysilerim, ayakkabılarım çok rahatsız ediyordu. En kötü anlarda bile insan utanma duygusundan kurtulamıyor. Birkaç dakika sonra, belki birilerine rastlayacaktım. Bu nedenle hareketlerimi engelleyen çamaşırlarımı çıkarmadım, dalgalara karşı savaşımı sürdürdüm. Oysa aşırı yorgunluktan bayılmak üzereydim.

Su belimin üstüne geliyordu. Umutsuzca debelenerek suyun baldırlarımın düzeyine geldiği bir yere ulaştım. Ondan sonra da emeklemeye karar verdim. Dizimi ve avucumu kuma gömerek yerden hız aldım. Boşuna. Dalgalar beni geriye atıyordu. İnce ve sert kum yaralı dizimi acıtıyordu. Kanadığını biliyordum, ama acısını duymuyordum. Parmak uçlarım cılk yaraydı. Kum tırnaklarımın altına girip acı veriyordu, gene de ben kendimi çekebilmek umuduyla yere tırnaklarımı geçiriyordum. Birden korkuya kapıldım: Kıyı, yaldızlı hindistancevizi ağaçları gözlerimin önünde dalgalanmaya başladı. Oynak kumlar üzerinde olduğumu ve batacağımı sandım.

Yorgunluktan kaynaklanan bir yanılısama olmalıy-

98

di bu. Ama oynak kumlar üzerinde olduğum düşüncesi cesaretimi -korkudan kaynaklanan cesaretimi-on katına çıkarttı ve kan içindeki ellerime hiç aldırmadan, dalgalara karşı savaşımı küçük sıçramalarla sürdürdüm. On dakika sonra, on günün verdiği tüm acılar, açlık ve susuzluk yeniden bastırıldı üstüme. Ama kurtulmuşum. Sert ve ılık toprağa ölüm halinde yığıldım ve hiçbir şey düşünmeden, kimseye şükretmeden, hatta umut ve istenç sayesinde ve dayanılmaz yaşama

j isteğim sayesinde karaya çıktığıma sevinmeden o ıssız

: ve bilinmedik deniz kıyısında kaldım.

İnsan belirtileri

Karadaki ilk izlenim sessizliktir. Herhangi bir şeyi farketmenizden önce büyük bir sessizliğe gömülürsünüz. Bir süre sonra, uzakta dalgaların kıyıya hüznle çarptıklarını duyarsınız. Sonra meltemin hindistan-cevizini ağacı yapraklarındaki hisirtisi karada olduğunuzu doğrular. Bunun yanı sıra, dünyanın neresinde karaya çıktığınızı bilmeseniz bile, kurtulduğunuzu anlarsınız.

Plajda yattığım yerden, kafamı toparlayıp çevreyi incelemeye koyuldum. Doğa engebeliydi. İçgüdüsel olarak insan izi aradım. Yaklaşık yirmi metre ötemde dikenli telden bir çit vardı. Hayvan izleriyle dar bir yol uzanıyordu. Yolun kenarlarındaki hindistancevizi artıkları görülüyordu. Ne kadar önemsiz olursa olsun bir insan belirtileri çok önemli bir buluş gibi geldi bana. Sevinçten deliye dönmüş durumda yanağımı ılık kumlara dayadım ve bekledim.

99

jay . ^gaf
^M* .! - ! .. «!

Yaklaşık on dakika geçti. Yavaş yavaş gücümü topluyordum. Saat altıyı geçiyordu ve artık güneş iyice yükselmişti. Boş kabukların yanında bütün hindistancevizleri gördüm. O yana doğru süründüm, sırtımı bir ağaca dayayıp kaygan ve sert meyveyi dizlerimin arasında sıktım. Beş gün önce yakaladığım balığa yaptığım gibi, sinirli bir biçimde, en yumuşak yerini aradım. Hindistancevizini her çevirişimde içindeki sütün çalkantısını duyuyordum. Derinden gelen bu boş ses susuzluğumu daha da kamçılıyordu. Midem sancı-yordu, dizimdeki yara irinlenmişti, parmalarım zonk-luyordu. Denizde geçirdiğim on gün boyunca hiç deli-receğimi düşünmemiştim. Delirmeyi ilk kez, içindeki arı, serin ama ulaşılmaz sınının elimde çalkalandığı sırada hindistancevizini evirip çevirip delemek bir yerini ararken düşündüm.

Hindistancevizinin üst ucunda, üçgen biçiminde duran, üç gözü vardır. Ancak bunları bulmak için cevizi bir çakıyla soymak gerekir. Oysa benim anahtarlarımdan başka bir şeyim yoktu. Kalın ve sert kabuğu birçok kez delmek istedim; ama her girişimim yenilgiyle sonuçlandı. İçindeki sütün sesini duyduğum hindistancevizini hırsıyla fırlatıp attım.

Yol son umudumdu. İki adım ötemdeki artıklar birinin meyve topladığını gösteriyordu. Evet, her gün burava biri çelip, hindistancevizi ağaçlarına tırmanı-yor ve topladıklarının kabuklarını soyuyordu. Bu aynı zamanda bölgede insanların oturduğunu gösteriyordu; çünkü hiç kimse hindistancevizi toplamak için bu kadar uzun bir yolu aşmaz.

Ağaca sırtımı dayamış bunları düşünürken uzaktan bir köpek havlaması geldi kulağıma. Hemen topar-

100

landım. Bir süre sonra, yaklaşan madeni bir nesnenin tıkırtısını duydum.

İnanılmayacak kadar ince, beyazlar giymiş genç bir zenci kız belirdi. Elinde, alüminyumdan kulplu bir tencere vardı, kapağı iyi yerleşmediği için her adım atışında tıkrıyordu. Jamaikalıya benzeyen bu kadının yaklaştığını görerek "Hangi ülkedeyim acaba?" diye sordum kendi kendime. San Andres ve Providence takımadalarım anımsadım. Antillerdeki tüm adaları J anımsadım. Bu kadın ilk, belki de son şansımı. Beni daha görmediği için, tozlu yolda deri terliklerini sürükleyerek gelen kadının yüzünden birşeyler çıkarmaya çalışarak "İspanyolcayı anlayacak mı acaba?" dedim kendi kendime. Önüme çıkan fırsatı kaçıracağımdan öylesine korkuyordum ki, eğer İspanyolca konuşursam kızın dilimi anlamayacağı, beni yolun kenarında bırakıp gideceği gibi yersiz bir düşünceye kapıldım.

Heyecan içinde:

-Hello! Hello! diye seslendim.

Kız bana korkuyla baktı.

Anlaşılabileceğimden emin olarak:

-Help me! diye bağırdım.

Bir an duraksadı, çevresine bakındı, tabanları yağlayıp kaçtı.

Adam, eşek ve köpek

Heyecandan ölüyorum sandım. Bir an cesedimi burada unutulmuş ve akbalar tarafından delik deşik edilmiş olarak düşündüm. Ama, hemen sonra, havlamaları yaklaşan köpeği bir kez daha duydum, yüreğim

101

heyecandan daha hızlı çarpmaya başladı. Ellenme dayanarak biraz doğruldum, kafamı kaldırıp bekledim. Bir dakika, iki dakika. Havlamalar daha belirginleşti. Fakat birden ortalık yine sessizleşti. Dalgaların şırıltısı ve rüzgârın ağaçlardaki uğultusundan başka bir şey duymadım. Bir dakika sonra -yaşamımın en uzun bir dakikası- zayıf bir köpek, ardından da iki küfe yüklü bir eşek belirdi. Arkalarında, hasır şapka giymiş; pantolon paçaları dizlerine kadar kıvrık, solgun bir beyaz adam geliyordu. Omzunda bir tüfek asılıydı. ..Yolun dönemecinde beni görür görmez durdu ve şaşkınlıkla baktı. Köpek, koklamak için yaklaştı. Adam hareketsiz ve suskun duruyordu. Sonra tüfeğini omzundan indirdi, gözlerini benden ayırmadan dipçliğini yere dayadı.

Nedenini söyleyemem, ama bulunduğum yeri, Kolombiya dışında, Karaiblerin herhangi bir yeri olarak görüyordum. Anlaşılabileceğinden kuşku duymama karşın İspanyolca konuşmaya karar verdim.

-Senor, ayudeme!1 dedim.

Hemen yanıt vermedi, kılıry bile kıpırdatmadan, tüfeği yere dayalı beni incelemeye devam etti. "Bir bu eksikti, ister misin bana ateş etsin?" diye düşündüm. Köpek yüzümü yalıyordu, ama itecek gücüm yoktu. Adamın beni anlamadığını sanarak kaygılı ve umutsuz bir biçimde:

-Ayudeme!2 diye yineledim.

-Que le pasaf diye sordu. Nazik bir sesi vardı.

Sözlerini duyunca, susuzluğumdan, açlığımdan ve umutsuzluğumdan çok, beni allak bullak eden serüve-

1. Bayım, yardım edin bana. (Ç.N.) 2. Yardım edin bana. (Ç.N.) 3. Ne oldu size?

102

nimî anlatmak istediğimi anladım. Bir solukta, neredeyse boğulur gibi:

-Ben Luis Alejandro Velasco'yum, Deniz Kuvvetlerine bağlı Caldas muhribinin denize düşen gemicilerinden biriyim, dedim.

Herkesin, kesinlikle herkesin bu haberi bildiğini sanıyordum. Adımı söyler söylemez adamın bana yardıma koşacağından emindim. Ama hiç oralı olmadı. Umursamadan, şimdi de yaralı dizimi yalayan köpe-ğiyile bile ilgilenmeden bakıyordu.

Domuz ve kümes hayvanı taşıyan gemileri düşünmüş olacak ki:

-Kümes hayvanı taşıyan gemicilerden misiniz? diye sordu.

-Hayır, Deniz Kuvvetlerindenim.

Adam ancak o zaman kıpırdadı. Tüfeğini omzuna astı, hasır şapkasını arkaya itti ve bana:

-Dalgakırana bir kangal tel götürüyorum, sonra gelir sizinle ilgilenirim, dedi.

Yeni bir şansı da elimden kaçınıyorum sandım:

-Geri geleceksiniz değil mi? Geri geleceksiniz? diye sordum yalvaran bir sesle.

- Evet, diye yanıtladı. Geri gelecekti, emin olabilirdim. Gülümsedi ve eşeğinin ardından yürümeye koyuldu.

Köpek yanımda kalıp beni koklamaya devam etti. Adam uzaklaştığında, neredeyse bağırarak:

- Hangi ülkedeyiz? diye sormayı akıl edebildim. Olağanüstü bir doğallıkla, o anda beklemediğim tek yanıtı verdi adam: -Kolombiya'da.

103

. 13

Altıyüz kişi beni San Juan'a götürüyor

Söz verdiği gibi geri geldi adam. Boş küfeleri taşıyan eşeği, sonradan karısı olduğunu öğrendiğim alüminyum tencereli zenci kadınla birlikte on beş dakika sonra yeniden belirlediğinde onu daha beklemiyordum. Köpek yanımda kalıp bana eşlik etmişti. Yüzümü ve yaralarımı yalamayı bırakmıştı. Artık koklamıyordu da. Yanıma yatmış, hareketsiz durarak uyukluyordu. Ama eşeği görünce hemen ayaklanıp kuyruk sallamaya başladı.

-Yürüyemez misiniz? diye sordu adam.

-Deneyeyim, dedim. Kalkmaya çalıştım, ama öne doğru yıkıldım. "Hayır, yürüyemeyeceksiniz," dedi adam ve yere düşmemi önledi.

Beni eşeğe bindirirken karısı da yardım etti. Hayvan yürürken ikisi de beni koltukaltlarımdan tutuyordu.

Köpek önümüzde sıçrayarak giriyordu.

Yol hindistancevizi kaplıydı. Denizde susuzluğa dayanmıştım. Ama burada, bu dar ve dolambaçlı, iki yanında hindistancevizi ağaçları uzanan yolda artık dayanamayacağımı anladım. Hindistancevizi'nin sütünü içmek istediğimi söyledim.

- Yanımda çakı yok, dedi adam.

Yalandı bu. Kemerinde bir bahçivan çakısı taşıyordu. Eğer o anda gücüm olsaydı, saldırıp zorla çakı-

104

yi alarak bir hindistancevizi soyup tümüyle yutardım. Sonradan adamın neden benim isteğimi yerine getirmediğini öğrendim. Beni bulduğu yerden iki kiio-V metre ötede bir eve gitmiş, orada konuştuğu insanlar da kendisini uyarılmış: Beni bir doktor muayene etme-; den yiyecek bir şey verilmemesi gerektiğini söylemiş-1 ler. En yakın doktor da San Juan'da, buradan iki günlük yoldaydı.

Yarım saatten az bir süre sonra kurtarıcımın evine ulaştık: Yolun kenarında, damı çinko kaplı, ilkel, q ahşap bir evdi. Oradaki üç adam ve iki kadın eşekten inmeme yardım etti ve beni bir odaya götürerek şilteye yatırdılar. Kadınlardan biri mutfağa giderek bir ibrik içinde sıcak tarçın getirdi ve yatağın kıyısına oturarak kaşıkla içirdi. İlk damlaları zor yuttum, ama sonra-kiJer iyi geldi. Ne var ki artık bir şey yutmak istemiyor, başıma gelenleri anlatmak istiyordum.

Kimsenin kazadan haberi yoktu. Paçayı nasıl kurtardığımı anlatınlar diye en küçük" ayrıntısına varana dek anlatmayı denedim. Dünyanın neresine çıkarsa m çıkayım kazayı herkesin bileceğini sanıyordum.

Hasta bir çocukmuşum gibi, kadın, tarçın içirmeye beni zorlarken, kaza haberinin yaygınlığı konusunda yanıldığıma canım sıkıldı.

Serüvenimi anlatmak için birçok kez direndim. Dört adam ve iki kadın yatağımın ayakucunda, aldırılmaz gözlerle bana bakıyordu. Sanki bir tören yapılıyordu. On gün boyunca bana yığılan köpekbalıkları ve denizin çeşitli tehlikelerinden uzaklaşmanın verdiği sevinç olmasa bu adamlarla kadınların bizim dünyamızdan olmadıklarını sanacaktım.

105

Öykümü içime atıyorum

Bana sıcak tarçın içiren kadın son derece sevimliydi. Konuşmak için ağzımı açar açmaz:

-Susun. Susun. Sonra anlatırsınız, diyorlardı.

Yakınımda yiyecek birşeyler olsaydı hemen yiyecektim. Mutfaktan nefis yemek kokuları geliyordu. Ama tüm yalvarmalarım boşaydı.

- Doktor muayene ettikten sonra size yiyecek vereceğiz, diyorlardı.

Ne yazık ki doktor gelmedi. On dakikada bir, bir kaşık şekerli su veriyorlardı. Kadınların en genci, bir kız çocuğu, yaralarını ılık suyla sildi. Gün yavaş geçiyordu. Yavaş yavaş rahatladığımı farkediyordum. Çevremde sevgi ve dostluk vardı. Eğer, az miktarda şekerli su yerine susuzluğumu giderselelerdi bedenim dayanmazdı. Beni bulan adamın adı Damaso Imitela'ydı. Kurtulduğum 9 mart günü, saat onda, Jtomşu köye, Mula-tos'a gitti ve birçok polisle geri geldi. Onların da felâketten haberleri yoktu. Mulatos'a gazete gelmiyordu ve kimsenin kazadan haberi yoktu. Elektrik motoru koydukları bir dükkânda bir radyo ile bir buzdolabı vardı. Ama haberleri dinlemiyorlardı. Sonradan öğrendim: Damaso Imitela, kıyıda beni bitkin durumda bulunduğunu ve Caldas muhribinden olduğumu söylediğimi bildirince motoru çalıştırıp bütün gün Cartagena radyosundan haberleri dinlemişler. Ama radyo artık kazadan sözetmiyormuş, daha doğrusu, akşama doğru kısaca değinmiş. Bunun hemen ardından, komiser,

106

adamları ve. Mulatos'ta oturan altmış kişi bana yardım etmek için yola koyulmuş. Geceyarısından biraz sonra eve doluştular; gürültüleri beni uyandırdı. On iki günden beri ilk kez kavuştuğum tatlı uykumdan kopardılar beni.

Gün daha doğmamıştı, ama ev tıklım tıklımdı. Kadını, erkeği çocuğuyla tüm Mulatos köyü beni görmeye gelmişti. Bundan böyle beni her yerde izleyecek olan bir meraklı topluluğuyla ilk karşılaşmam oldu bu. j Cep lambaları ve fenerlerle aydınlanıyorlardı. Mula-: tos'un komiseri ve kalabalıktan bazıları beni yataktan çıkardılar, güneşten yanmış derimi koparıyorlar sandım. Tam bir curcunaydı.

Hava sıcaktı ve ben çevremdeki bu koruyucu insan kalabalığı içinde boğuluyordum. Evden çıkınca, arı kovanı gibi bir sürü cep lambası ve fener yüzüme çevrildi. Uğultu ve komiserin verdiği emirler arasında şaşkına dönmüştüm. Bir yerlere varacağımı hiç düşünmemiştim. Muhripten düştüğüm günden beri durmaksızın bilinmeyen bir yöne doğru gittim. Bu yeni günün sabahında da uzun yolculuğum sürüyordu. Gene nereye gittiğimi ve bu dost ve gayretkeş kalabalığın bana neler yapacağını bilmiyordum.

Hint fakirinin öyküsü

Beni buldukları yerden Mulatos'a giden yol uzun ve sarptı. İki uzun sopaya takılı bir asma yatağa yatırdılar ve sekiz kişi -sopaların her ucunda iki adam-bu eğri büğrü yolda, fenerlerin ışığında yola koyuldular. Açık havada gidiyorduk, ama fenerlerin etkisiyle

107

artan sıcaklık, bir odanın dört duvarı arasındaymışım gibi dayanılmazdı.

Her yarım saatte, sekiz yeni taşıyıcı alıyordu nöbeti. O zaman bana da su ve biraz tuzlu kurabiye veriyorlardı. Beni nereye götürdüklerini ve ne yapacaklarını bilmek isterdim. Ama her kafadan bir ses çıkıyordu. Benim dışımda herkes konuşuyordu. Kalabalığı yöneten komiser kimsenin bana yaklaşıp konuşmasına izin vermiyordu. Mulatos'a vardığımızda polisler kalabalığı durduramadı. Saat sabahın sekiziydi.

Mulatos, bir telgraf makinesi bile olmayan bir balıkçı köyüdür. En yakın yerleşim bölgesi, Monteria'-dan gelen küçük bir uçağın haftada iki kez uğradığı San Juan'dır. Oysa Mulatos'a edince önemli bir yere geldiğimi sanmıştım. Ailemden haber alabileceğimi düşünüyordum. Ama hiç de sandığım gibi olmadı. Daha yolun yarısındaydık.

Beni bir eve yerleştirdiler ve tüm köy beni seyretmek için kuyruk oldu. O zaman, iki yıl önce Bogota'da halka gösterilen bir hint fakirini anımsadım. Gi-rİş bileti elli sentavostu. Fakiri*görmek için saatlerce kuyrukta beklemek gerekiyordu. On beş dakikada ancak elli santim ilerleniyordu. Hint fakirinin durduğu küçük pencerenin önüne gelince insanın tek isteği hızla dışarı fırlayıp biraz temiz hava almak oluyordu.

Hİnt fakiriyle aramdaki tek ayırım onun cam bir kafes içinde gösterilmesiydi. Dokuz günden beri yemek yememişti. Ben, denizde on gün. MuJatos'ta da bir odada yatağın içinde bir gün geçirmiştim. Çevremdeki yüzlerin sık]aştığını görüyordum. Beyaz, siyah suratlardan sonu gelmeyen bir kuyruk. Sıcaklık dayanılmazdı. Ama ben işin matrak yanlarını düşünenecek ka-

108

dar iyileşmişim: Kapıya, suratımı görmek isteyenJere bilet satacak bir adam yerleştirebilirdi diye düşünüyordum.

Aynı sedye-yatak karışımı şey, Mulatos'tan San Juan'a götürülmeme de yaradı. Kalabalık çoğalmıştı, eğer kadınları, çocukları ve hayvanları saymazsak en az altı yüz kişiden oluşuyordu. Kimileri yolculuğu eşek üstünde yaptı. Ama çoğunluk yaya gidiyordu. Hemen hemen bir bütün gün gerekiyordu. Yolda sürekli olarak değişen adamlar tarafından taşındığım için yavaş yavaş kendimi toparladığımı hissettim. Sanırım Mulatos-tümüyle boşaldı. Sabahın ilk saatlerinde elektrik motoru çalıştırılmış, radyonun sesi tüm köyü inletiyordu. Gerçek bir panayır vardı. Halk beni görebilmek için birbirini çiğnerken bu gösteriye neden ! olan ben, yatağıma kurulmuş yatıyordum. Gene bu kalabalık beni tek başıma göndermeye yanaşmadı ve tüm yolu kapatan uzun bir kervan oluşturarak San Juan'a dek peşimden geldi.

Yolculuk boyunca su içmek ve yemek yemek istedim. Susuzluğumu ve açlığımı kamçılmasına karşın, tuzlu kurabiye parçaları ve damlalıklarla verilen su yudumlan beni canlandırmıştı.^San Juan'a girişim bana köy panayırılarını anımsattı. Deniz rüzgârlarının etkisinde olan bu şirin kentin tüm halkı karşılamaya koşmuştu. Meraklılardan korunmam için önlemler alınmıştı. Polis, beni görmek için sokaklara yığılan kalabalığı denetlemeyi başardı.

Burası gezimin sonu oldu. Benİ ciddi olarak ilk muayene eden doktor olan Humberto Gomez büyük müjdeyi verdi. Haberi vermek için muayenenin bitmesini bekledi, çünkü söylediklerini kaldıracak dirençte

109

olup olmadığımı kesin biçimde anlamak istiyordu. Yanağımlı okşadı ve sevimli bir gülüşle:

-Uçak hazır. Sizi Cartagena'ya götüreceğim. Aileniz sizi bekliyor, dedi.

110

14

Kahramanlığımın kaynağı kendimi ölüme bırakmamamdı

On gün boyunca bir sal üstünde açlığa ve susuzluğa dayanmanın bir insanı kahraman yapacağını hiç düşünmemiştim. Tek uğraşım beklemek ve sağ kalmaya çabalamaktı. Eğer salda su ve peksimet, bir pusula ve olta takımı olsaydı, kuşkusuz gene şimdiki gibi hayatta olurdu. Şu farkla ki kahramanmışım gibi davranılmazdı bana. Benim durumumda kahramanlığın kaynağı yalnızca on gün boyunca açlığa ve susuzluğa boyun eğmeişimdi.

Kahraman olmak için hiçbir çaba harcamadım. Tüm çabalarım paçamı kurtarmak içindi. Ancak, kurtulmamın yanı sıra bir de kahramanlık unvanı gelince bütün bu kahramanlık öykülerine de katlanmam gerek.

"Kahraman olduktan sonra kendinizi nasıl hissediyorsunuz?" diye soruyorlar bana. Nasıl yanıtlayacağımı hiç bilemiyorum. Ben kendimi eskisi gibi görüyorum. Ne içim ne de dışım değişti. Güneş yankıları artık canımı acıtmıyor. Dizimdeki yara iyileşti. Yeniden Luis Alejandro Velasco oldum ve bununla da yetiniyorum.

Değişen ben değilim, ötekiler. Bundan böyle dostlarım yakın dost oldular. Sanırım düşmanlarım da daha çok düşman oldu. Ama pek düşmanım olduğunu

111

sanmıyorum. Sokakta biri beni tanıyınca, tuhaf bir hayvan görmüş gibi, dikilip bakıyor. Bu nedenle, salda on gün yemeden içmeden kaldığım unutulana dek, sivil dolaşıyordum.

Ünlü olunca ilk izlenim, gece gündüz, her fırsatta insanların kendinizden sözetmenizi istemeleridir.

Beklenmedik bir ziyaretçiden korumak için başıma bir nöbetçi diktikleri Cartagena Deniz Hastanesinde farkına vardım bunun. Üç eünde ivice dinclesmistim, an-cak dışarı çıkmam yasaktı. Hastaneden taburcu olunca olayı herkese anlatmam gerekeceğini biliyordum, çünkü nöbetçilerimin söylediklerine göre ülkenin dört bir yanından benimle röportaj yapmak ve resmimi çekmek için gazeteciler gelmişti. Yirmi beş santimlik palabıyıkları olan bir gazeteci elliden çok resmimi çekti, ancak bir tek soru sormasına bile izin verilmemişti.

Daha atak bir başka gazeteci de doktor kılığına girdi: Nöbetçileri atlatıp odama daldı. Haklı başarısı çok yankı uyandırdı, ama çok güç bir çeyrek saat geçirdi.

Bir röportajın öyküsü

Odama yalnızca babam, nöbetçiler, Deniz Hastanesinin doktorları ve hemşireleri girebiliyordu. Bir gün beyaz gömleklili, gözlüklü, boynunda bir dinleme aygıtı olan, tanımadığım çok genç bir doktorun girdiğini gördüm. Tek söz söylemeden birden ortaya çıktı.

Nöbetçi astsubay şaşkın şaşkın baktı. Kimliğini sordu. Genç doktor ceplerini aradı, biraz bozuldu ve.

112

kimliğini unuttuğunu söyledi. Bunun üzerine nöbetçi, özel izni olmadan kimsenin benimle konuşamayacağını bildirdi. Birlikte müdürü görmeye gittiler. On dakika sonra da odama geri geldiler. Önce nöbetçi girdi: Bu beye on beş dakika boyunca sizi muayene izni verildi, dedi. Sonra alçak sesle:

-Bogota'lı bir ruh doktoruymuş, ama yemin ederim ki kılık değiştirmiş bir gazeteci bu, diye ekledi. -Nereden çıkardın? diye sordum. -Çünkü korkuyor; ayrıca, ruh doktorları dinleme aygıtı da kullanmazlar, dedi.

Oysa, hastane müdürü ve bu bilinmedik adam tıptan, ruhbiliminden, uzmanlara özgü karmaşık terimlerle sözetmişler ve çabucak da anlaşmışlardı. Bu yüzden de on beş dakikalık görüşme izni verilmiş. Belki nöbetçinin sözlerinden etkilenmişim, ama genç ruh doktoru odaya girince hiç de doktora benzetemedim. Henüz hiç görmemiş olmama karşın gazeteciye de benzetemedim. Doktor kılığına girmiş bir papaz sandım. Nereden başlayacağını bilmiyormuş gibi geldi bana. Gerçekte nöbetçiyi naş! uzaklaştıracağını düşünüyordu.

-Bir tabaka kâğıt isteyebilir miyim? dedi nöbetçi-.ye.

Kuşkusuz astsubayın kendisinin büroya gideceğini düşünüyordu. Ama emir kesindi: Yalnız bırakılmayacaktım. Kâğıt almaya gitmek yerine .nöbetçi, kapının eşliğinden koridora doğru seslendi:

- Çabuk, yazacak bir şey getirin!

Az sonra bir kâğıt geldi. Beş.dakikadan çok bir süre geçmişti, doktor henüz hiçbir şey sormamıştı. Muayene o sırada başladı. Bu bilinmedik adam bana kâin-

13

di uzattı ve bir gemi resmi çizmemi söyledi. Sonra resmi imzalamamı istedi, ben de imzaladım. Daha sonra da bir köy evi çizmemi istedi. Elimden geldiğince, yanında bir muz ağacıyla, evi çizdim. İmzalamamı istedi. O zaman anladım: Doktor olduğunu söyleyip duruyorsa da örtülü bir röportaj sözkonusuydu.

Resimlen bitirdiğimde kâğıtları inceledi, karışık bir iki şey söyledi ve serüvenime ilişkin sorular yöneltmeye başladı. Nöbetçi astsubay bu tür sorulara izin olmadığını söyleyerek araya girdi. O zaman adam, doktorların yaptığı gibi muayene etti. Elleri buz gibiydi. Nöbetçi ellerine dokunsaydı adamı hemen odadan kovardı. Hiç sesimi çıkarmadım, çünkü sinirliliği ve gazeteci olması olasılığı bende adama karşı bir sevgi uyandırmıştı. İzin süresi bitince, resimlerle birlikte fırladı gitti.

Ertesi gün büyük bir skandal patlamıştı! El-Tiem-po'nun manşetinde, oklar ve açıklamalarla birlikte benim resimler yer alıyordu. Açıklamalardan birinde "Buradaydım" yazısı vardı ve bir ok geminin güvertesini gösteriyordu. Bu doğru değildi, çünkü ben kış tarafta bulunuyordum. Ama resimler benim elimden çıkmıştı. Protesto etmek gerek, dava edip bir tekzip hakkı alabilirsiniz, dediler. Bu bana saçma geldi. Askeri bir hastaneye girebilmek için kılık değiştiren bir gazeteciye karşı hayranlık duyuyordum. Bana gazeteci okluğunu söyleme fırsatını bulsaydı nöbetçiyi nasıl uzaklaştıracağımı bilirdim. Çünkü o gün öykümü anlatmama izin verilmişti.

114

I

Öykü ve büyük para

Sahte doktor gazetecinin kurnazlığı, gazetelerin denizdeki on.günümün öyküsüne gösterdikleri İlgi konusunda gözlerimi açtı. Halkın bayıldığı olağanüstü öykülerden biriydi bu. Arkadaşlarım bile sık sık anlatmamı istiyorlardı. İyice kendime gelip Bogota'ya dönünce, yaşamımın tümüyle değiştiğini anladım. Havaalanında törenle karşılandım. Cumhurbaşkanı yakama bir madalya taktı ve başarımdan ötürü beni kutladı. O gün Deniz Kuvvetlerinde kalacağımı ve asteğmenliğe yükseltildiğimi öğrendim.

Bir süre sonra beklenmedik bir kazanç kapısı açıldı: Reklam ajanslarının önerileri. Yolculuğum sırasında şaşmadan işleyen saatime şükran borçluydum. Ama bunun yapımıcılara en ufak bir yaran olacağını sanmıyordum. Gene de bana beş yüz dolar ve yeni bir saat verdiler. Falan marka çikleti çiğnemem ve bunu reklamlarda söylemem için bin dolar verdiler. Espad-riüeri yapanlar da, bunu başka bir reklamda söylemem için iki bin pesos ödedi. Başımdan geçenlerin radyodan yayımlanma izni de beş bin peso kazandırdı bana. Denizde açlık ve susuzluğa dayanarak on gün yaşamının kârlı bir iş olacağını hiç düşünmemiştim. Ama şimdiye kadar on bin pesoyu cebe indirdiğime bakılırsa kârlı bir işmiş meğer. Yalnız, bu kazandığının yüz katını verseler de yaşadıklarım'bir kez daha yaşamak istemezdim.

Kahraman olarak yaşamımın hiç özel bir yanı yok. Sabah onda kalkıyorum. Kahveye koşup arkadaş-

11.

* *

hırla çene çalışıyorum ya da benim serüvenlerimden yeni ilanlar uyduran reklam şirketlerini ziyaret ediyorum. Hemen hemen her gün sinemaya gidiyorum. Ve yanımda sürekli bana eşlik eden biri var. Ancak bana eşlik eden kadının adı, açıklayamayacağım tek şeydir, çünkü bu özel yaşamımın küçük sırlarından biridir.

Her gün çeşitli yerlerden mektup alıyorum. Tanımadığım insanların mesajları bunlar. Pereira'dan uzun bir şiir geldi. J.V.C. harfleriyle imzalanmış, sallardan, martılardan sözededen bir şiir. Antiller denizinde akıntıya kapılmış başıboş giderken ruhuma ayin düzenleyen Mary Address sık sık yazıyor. İmzalı bir fotoğrafını da yolladı. Serüvenimi televizyonda ve bir dizi radyo yayınında anlattım. Dostlarıma da anlattım. Beni evine çağıran, büyük bir fotoğraf albümü olan, yaşlı dul kadın için de yineledim öykümü. Kimileri bana bu öykünün benim hayal ürünüm olan bir uydurma olduğunu söylüyor. Onlara şu soruyu yöneltiyorum: "Peki öyleyse denizdeki on günüm içinde ne yaptığımı sanıyorsunuz?"